Zbiór Orzeczeń

WYROK SĄDU (czwarta izba)

z dnia 16 września 2013 r.*

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Belgijski, niemiecki, francuski, włoski, niderlandzki i austriacki rynek instalacji sanitarnych do łazienek — Decyzja stwierdzająca naruszenie art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG — Koordynacja podwyżek cen i wymiana mających szczególne znaczenie informacji handlowych — Zarzut niezgodności z prawem — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące — Równość traktowania — Proporcjonalność — Brak mocy wstecznej

W sprawie T-386/10

Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG, z siedzibą w Iserlohn (Niemcy), reprezentowana początkowo przez adwokatów H. Janssena, T. Kappa i M. Franza, a następnie przez H. Janssena i T. Kappa,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Europejskiej, reprezentowanej przez F. Castilla de la Torrego i A. Antoniadis, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokata A. Böhlkego,

strona pozwana,

popieranej przez

Radę Unii Europejskiej, reprezentowaną przez M. Simm i F. Florinda Gijóna, działających w charakterze pełnomocników,

interwenient,

mającej za przedmiot skargę dotyczącą, w ramach żądania głównego, stwierdzenia częściowej nieważności decyzji Komisji C(2010) 4185 wersja ostateczna z dnia 23 czerwca 2010 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39092 – Instalacje sanitarne do łazienek), oraz, w ramach żądania ewentualnego, obniżenia grzywny nałożonej w tej decyzji na skarżącą,

SĄD (czwarta izba),

w składzie: I. Pelikánová, prezes, K. Jürimäe (sprawozdawca) i M. van der Woude, sędziowie,

sekretarz: K. Andová, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 lutego 2012 r.,

* Język postępowania: niemiecki.

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności powstania sporu

1 Decyzją C(2010) 4185 wersja ostateczna z dnia 23 czerwca 2010 r. dotyczącą postępowania przewidzianego w art. 101 TFUE oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39092 – Instalacje sanitarne do łazienek) (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją") Komisja Europejska stwierdziła istnienie naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE oraz art. 53 porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek. Naruszenie to, w którym wzięło udział 17 przedsiębiorstw, miało miejsce w różnych okresach pomiędzy dniem 16 października 1992 r. a dniem 9 listopada 2004 r. i przybrało postać szeregu antykonkurencyjnych porozumień i uzgodnionych praktyk mających miejsce na terytoriach Belgii, Niemiec, Francji, Włoch, Niderlandów i Austrii (motywy 2 i 3 oraz art. 1 zaskarżonej decyzji).

2 Dokładnie rzecz ujmując, w zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że stwierdzone naruszenie polegało, po pierwsze, na koordynowaniu przez tych wytwórców instalacji sanitarnych do łazienek corocznych podwyżek cen oraz innych elementów taryfowych, do którego to koordynowania dochodziło podczas spotkań odbywających się regularnie w ramach krajowych organizacji zawodowych, po drugie, na ustalaniu i koordynowaniu cen przy okazji zaistnienia szczególnych okoliczności takich jak wzrost cen surowców, wprowadzenie euro czy opłat drogowych, i po trzecie, na ujawnianiu i wymianie mających szczególne znaczenie informacji handlowych. Ponadto Komisja stwierdziła, że ustalanie cen w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek odbywało się w cyklu rocznym. Polegało ono na ustalaniu przez producentów widełek cenowych, które co do zasady obowiązywały przez jeden rok i służyły jako podstawa stosunków handlowych z hurtownikami (motywy 152–163 zaskarżonej decyzji).

3 Zaskarżona decyzja dotyczy instalacji sanitarnych do łazienek należących do trzech następujących podgrup produktów: armatura sanitarna, kabiny prysznicowe wraz z wyposażeniem oraz wyroby ceramiczne (zwanych dalej „trzema podgrupami produktów") (motywy 5 i 6 zaskarżonej decyzji).

4 Skarżąca, Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG, która, jeśli chodzi o trzy podgrupy produktów, wytwarza armaturę sanitarną, jest jednym z adresatów zaskarżonej decyzji (motywy 34–36 zaskarżonej decyzji).

5 W dniu 15 lipca 2004 r. Masco Corp. i jej spółki zależne, między innymi Hansgrohe AG, będąca producentem armatury sanitarnej, i Hüppe GmbH, będąca producentem kabin prysznicowych, powiadomiły Komisję o istnieniu kartelu w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek i wniosły o zastosowanie wobec nich zwolnienia z grzywien na podstawie wydanego przez tę instytucję obwieszczenia w sprawie zwolnienia z grzywien oraz zmniejszania grzywien w przypadkach karteli (Dz.U. 2002, C 45, s. 3, zwanego dalej „komunikatem z 2002 r. w sprawie współpracy") lub ewentualnie o obniżenie kwoty tych grzywien. W dniu 2 marca 2005 r. Komisja wydała na korzyść Masco warunkową decyzję o zwolnieniu z grzywny, zgodnie z art. 8 lit. a) oraz z art. 15 komunikatu z 2002 r. w sprawie współpracy (motywy 126–128 zaskarżonej decyzji).

6 W dniach 9 i 10 listopada 2004 r. Komisja, na podstawie art. 20 ust. 4 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 z dnia 16 grudnia 2004 r. w sprawie wprowadzenia w życie reguł konkurencji ustanowionych w art. [101 TFUE] i [102 TFUE] (Dz.U. 2003, L 1, s. 1), przeprowadziła niezapowiedziane kontrole w lokalach szeregu przedsiębiorstw i krajowych organizacji zawodowych działających w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek (motyw 129 zaskarżonej decyzji).

7 W dniach 15 i 19 listopada 2004 r. Grohe Beteiligungs GmbH i jej spółki zależne, a także American Standard Inc. (zwana dalej „Ideal Standard) i jej spółki zależne zwróciły się, odpowiednio, o zastosowanie wobec nich zwolnienia z grzywien na podstawie komunikatu z 2002 r. w sprawie współpracy lub ewentualnie o obniżenie kwoty tych grzywien (motywy 131 i 132 zaskarżonej decyzji).

8 W okresie od dnia 15 listopada 2005 r. do dnia 16 maja 2006 r. Komisja skierowała żądania udzielenia informacji, zgodnie z art. 18 rozporządzenia nr 1/2003, do szeregu spółek i organizacji działających w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek, wśród nich do skarżącej (motyw 133 zaskarżonej decyzji).

9 W dniach 17 i 19 stycznia 2006 r. Roca SARL oraz Hansa Metallwerke AG i ich spółki zależne wniosły, odpowiednio, o zastosowanie wobec nich zwolnienia z grzywien na podstawie komunikatu z 2002 r. w sprawie współpracy lub ewentualnie o obniżenie kwoty tych grzywien. W dniu 20 stycznia 2006 r. również skarżąca wniosła o zastosowanie wobec niej zwolnienia z grzywny lub ewentualnie o obniżenie jej kwoty (motywy 135–138 zaskarżonej decyzji).

10 W dniu 26 marca 2007 r. Komisja wystosowała pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, które zostało notyfikowane skarżącej (motyw 139 zaskarżonej decyzji).

11 W dniach od 12 do 14 listopada 2007 r. odbyło się przesłuchanie, w którym wzięła udział skarżąca (motyw 143 zaskarżonej decyzji).

12 W dniu 9 lipca 2009 r. Komisja wysłała do szeregu spółek, między innymi do skarżącej, pismo zawierające opis stanu faktycznego, zwracając ich uwagę na pewne dowody, na których zamierzała się oprzeć przy wydaniu ostatecznej decyzji (motywy 147 i 148 zaskarżonej decyzji).

13 W okresie od dnia 19 lipca 2009 r. do dnia 8 marca 2010 r. Komisja skierowała do szeregu spółek, między innymi do skarżącej, żądanie udzielenia dodatkowych informacji zgodnie z art. 18 rozporządzenia nr 1/2003 (motywy 149–151 zaskarżonej decyzji).

14 W dniu 23 czerwca 2010 r. Komisja wydała zaskarżoną decyzję.

15 W zaskarżonej decyzji Komisja uznała przede wszystkim, że wymienione w pkt 2 powyżej praktyki stanowią część globalnego planu zmierzającego do ograniczenia konkurencji między adresatami tej decyzji i mają znamiona jednolitego i ciągłego naruszenia, którego zakres zastosowania obejmował trzy wymienione w pkt 3 powyżej podgrupy produktów i dotyczył terytoriów Belgii, Niemiec, Francji, Włoch, Niderlandów i Austrii (motywy 778 i 793 zaskarżonej decyzji) (zwanego dalej „stwierdzonym naruszeniem”). W tym względzie Komisja podkreśliła w szczególności okoliczność, że wskazane praktyki odbywały się zgodnie z jednym powtarzającym się schematem, stosowanym w sześciu państwach członkowskich, w których instytucja ta przeprowadziła dochodzenie (motywy 778 i 793 zaskarżonej decyzji). Wskazała ona również na istnienie krajowych organizacji zawodowych, których działalność dotyczy wszystkich trzech podgrup produktów, nazwanych przez nią „organizacjami koordynującymi”, krajowych organizacji zawodowych, których działalność dotyczy co najmniej dwóch z trzech podgrup produktów, nazwanych przez nią „organizacjami wieloproduktowymi”, a także wyspecjalizowanych organizacji zrzeszających członków, których działalność koncentrowała się na jednej z tych trzech podgrup produktów (motywy 796 i 798 zaskarżonej decyzji). Komisja stwierdziła wreszcie występowanie jednej zajmującej centralną pozycję grupy przedsiębiorstw uczestniczących w kartelu w różnych państwach członkowskich oraz w ramach organizacji koordynujących i wieloproduktowych (motywy 796 i 797 zaskarżonej decyzji).

16 Co się tyczy uczestnictwa skarżącej w stwierdzonym naruszeniu, Komisja wskazuje, że choć skarżąca jest producentem armatury sanitarnej, to jednak ze względu na swój udział w mających znamiona zmowy spotkaniach organizacji koordynujących takich jak Arbeitskreis Sanitärindustrie (zwanej dalej „ASI”) w Austrii i IndustrieForum Sanitär w Niemczech miała wiedzę na temat różnych rodzajów

produktów będących przedmiotem stwierdzonego naruszenia (motyw 872 zaskarżonej decyzji). Jeśli jednak chodzi o zasięg geograficzny kartelu, Komisja stwierdziła, iż nie można uznać, że był on znany skarżącej w pełnym wymiarze, lecz że ze względu na udział skarżącej w spotkaniach dwóch wyżej wspomnianych organizacji koordynujących i wyspecjalizowanej organizacji w Niemczech, w podgrupie armatury sanitarnej, Arbeitsgemeinschaft Sanitärindustrie (zwanej dalej „AGSI"), wiadome jej były wyłącznie zachowania o znamionach zmowy, do których dochodziło w Niemczech i w Austrii (motyw 873 zaskarżonej decyzji).

17 Następnie w celu ustalenia kwoty grzywny nałożonej na każde z przedsiębiorstw Komisja oparła się na wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 23 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1/2003 (Dz.U. 2006, C 210, s. 2, zwanych dalej „wytycznymi z 2006 r.") (motyw 1184 zaskarżonej decyzji).

18 W pierwszej kolejności Komisja określiła kwotę podstawową grzywny. W zaskarżonej decyzji wyjaśniła, że w przypadku każdego przedsiębiorstwa ustaliła tę kwotę w oparciu o wartość sprzedaży w danym państwie członkowskim pomnożoną przez liczbę lat trwania tego uczestnictwa w każdym państwie członkowskim i dla podgrupy produktów, której uczestnictwo to dotyczyło, w celu uwzględnienia okoliczności, że niektóre przedsiębiorstwa prowadziły działalność tylko w jednej z trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej (motyw 1197 zaskarżonej decyzji).

19 Zgodnie z tym wyjaśnieniem Komisja ustaliła współczynnik dotyczący wagi stwierdzonego naruszenia w rozumieniu pkt 20–23 wytycznych z 2006 r. w wysokości 15%. W tym celu uwzględniła cztery kryteria oceny tego naruszenia, to znaczy charakter, łączny udział w rynku, zasięg geograficzny i wprowadzenie w życie (motywy 1210–1220 zaskarżonej decyzji).

20 Ponadto w oparciu o postanowienia pkt 24 wytycznych z 2006 r. Komisja ustaliła współczynnik, który z tytułu czasu trwania stwierdzonego naruszenia zastosowała do kwoty podstawowej grzywny określonej dla skarżącej, w wysokości 6,66 w odniesieniu do Niemiec, ponieważ skarżąca uczestniczyła tam w stwierdzonym naruszeniu od dnia 6 marca 1998 r. do dnia 9 listopada 2004 r., i w wysokości 3,66 w odniesieniu do Austrii, ponieważ skarżąca uczestniczyła tam w stwierdzonym naruszeniu od dnia 2 marca 2001 r. do dnia 9 listopada 2004 r. (motyw 1223 zaskarżonej decyzji).

21 Wreszcie, na podstawie postanowień pkt 25 wytycznych z 2006 r., w celu odstraszenia odnośnych przedsiębiorstw od uczestniczenia w porozumieniach horyzontalnych dotyczących ustalania cen, takich jak porozumienia, których dotyczy zaskarżona decyzja, oraz mając na względzie cztery kryteria oceny wskazane w pkt 19 powyżej, Komisja postanowiła zwiększyć kwotę podstawową grzywny poprzez zastosowanie kwoty dodatkowej w wysokości 15% (motywy 1224 i 1225 zaskarżonej decyzji).

22 Wynikiem tego jest kwota podstawowa grzywny w wysokości [poufne] [1] EUR ustalona dla skarżącej (motyw 1226 zaskarżonej decyzji).

23 W drugiej kolejności Komisja zbadała istnienie okoliczności obciążających lub łagodzących, które mogłyby uzasadniać dostosowanie kwoty podstawowej grzywny. W odniesieniu do skarżącej Komisja nie uwzględniła żadnych okoliczności obciążających ani łagodzących.

24 W trzeciej kolejności Komisja, w celu określenia kwoty grzywny, którą powinna nałożyć, zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 zastosowała granicę w wysokości 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym (zwaną dalej „granicą 10%"). Kwota grzywny nałożonej na skarżącą po zastosowaniu granicy 10% wyniosła 12 517 671 EUR (motywy 1261 i 1264 zaskarżonej decyzji).

1 — Nieujawnione poufne informacje.

25 W czwartej kolejności Komisja stwierdziła, że skarżąca nie była uprawniona do skorzystania ze zmniejszenia grzywny na podstawie komunikatu z 2002 r. w sprawie współpracy, ponieważ nie można uznać, że przedstawione przez nią dowody przyczyniają się do zwiększenia wartości dowodów w rozumieniu pkt 21 tego komunikatu (motyw 1304 zaskarżonej decyzji).

26 Z powyższych względów Komisja stwierdziła w art. 1 ust. 2 zaskarżonej decyzji, że skarżąca naruszyła art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG, uczestnicząc od dnia 6 marca 1998 r. do dnia 9 listopada 2004 r. w ciągłym porozumieniu lub w uzgodnionych praktykach w sektorze instalacji sanitarnych do łazienek na terytoriach Niemiec i Austrii.

27 Za stwierdzone naruszenie Komisja w art. 2 ust. 6 zaskarżonej decyzji nałożyła na skarżącą grzywnę w wysokości 12 517 671 EUR.

28 W art. 3 zaskarżonej decyzji Komisja nakazuje przedsiębiorstwom, do których odnosi się art. 1 tej decyzji, bezzwłoczne zaprzestanie naruszenia prawa, o ile nie uczyniły one tego do tej pory, oraz powstrzymanie się od ponownego podejmowania działań lub zachowań opisanych w art. 1 zaskarżonej decyzji, a także od wszelkich działań lub zachowań mających taki sam lub podobny cel lub skutek.

29 Artykuł 4 zaskarżonej decyzji zawiera wykaz jej adresatów, w tym skarżącą.

Przebieg postępowania i żądania stron

30 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 8 września 2010 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.

31 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 14 października 2010 r. Rada Unii złożyła wniosek o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta w celu poparcia żądań Komisji. Postanowieniem z dnia 8 marca 2011 r. prezes czwartej izby Sądu uwzględnił ten wniosek.

32 W dniu 7 kwietnia 2011 r. Rada przedstawiła uwagi interwenienta. Strony główne złożyły swoje uwagi w przedmiocie uwag interwenientów.

33 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (czwarta izba) zdecydował o otwarciu ustnego etapu postępowania i, w ramach środków organizacji postępowania przewidzianych w art. 64 regulaminu postępowania przed Sądem, skierował do skarżącej pytania na piśmie. Pismem z dnia 30 stycznia 2012 r. skarżąca w wyznaczonym terminie odpowiedziała na te pytania.

34 Na rozprawie w dniu 29 lutego 2012 r. wysłuchano wystąpień stron i ich odpowiedzi na pytania zadane ustnie przez Sąd.

35 Skarżąca wnosi do Sądu o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w dotyczącym jej zakresie;

— tytułem żądania ewentualnego, obniżenie nałożonej na nią grzywny; oraz

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

36 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

37 Rada wnosi do Sądu o:

— oddalenie zarzutu niezgodności z prawem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003;

— wydanie stosownego rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania.

Co do prawa

38 Na wstępie należy przypomnieć, że kontrola sądowa sprawowana przez sądy Unii Europejskiej w odniesieniu do decyzji Komisji wydanych w celu ukarania naruszeń prawa konkurencji polega na kontroli legalności, przewidzianej w art. 263 TFUE, którą dopełnia, w wypadku skierowania do sądu takiego żądania, nieograniczone prawo orzekania przyznane tym sądom na mocy art. 31 rozporządzenia nr 1/2003, zgodnie z art. 261 TFUE (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie C-386/10 P Chalkor przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-13085, pkt 53, 63, 64). Prawo to, poza zwykłą kontrolą zgodności sankcji z prawem, upoważnia sąd do zastąpienia oceny Komisji własną oceną i w konsekwencji, w razie potrzeby, do uchylenia, zmniejszenia lub podwyższenia kwoty nałożonej grzywny lub okresowej kary pieniężnej (zob. wyrok Trybunału z dnia 8 grudnia 2011 r. w sprawie C-272/09 P KME i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-12789, pkt 103 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 5 października 2011 r. w sprawie T-11/06 Romana Tabacchi przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-6681, pkt 265).

39 W tym przypadku bezsporne jest, że w ramach skargi w niniejszej sprawie skarżąca skierowała do Sądu dwa pierwsze żądania, wnosząc, odpowiednio, po pierwsze, o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy ona skarżącej, a po drugie, tytułem ewentualnym, o obniżenie kwoty nałożonej na nią grzywny.

40 Ponadto należy wskazać, że w odpowiedzi na skargę Komisja podniosła niedopuszczalność żądania pierwszego ze względu na to, że nie zostało ono poparte w skardze żadnymi zarzutami.

41 W nawiązaniu do przypomnianego orzecznictwa i do powyższych uwag Sąd w pierwszej kolejności zbada dopuszczalność żądania pierwszego skargi. W drugiej kolejności w ramach kontroli zgodności zaskarżonej decyzji z prawem zbada on podniesione tytułem głównym żądanie stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji, a następnie, w trzeciej kolejności, podniesione tytułem ewentualnym żądanie skorzystania przez Sąd z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania w celu zmiany kwoty grzywny nałożonej na skarżącą przez Komisję poprzez obniżenie tej kwoty.

I – *W przedmiocie dopuszczalności*

42 Komisja wskazuje, że w istocie żądanie pierwsze skargi jest niedopuszczalne, ponieważ zarzuty podniesione przez skarżącą dotyczą wyłącznie obniżenia kwoty grzywny. Ponadto Komisja uważa, że próba uzupełnienia przez skarżącą w replice braku uzasadnienia skargi powinna zostać odrzucona, ponieważ jest spóźniona.

43 Skarżąca odpowiada zasadniczo, że z okoliczności przedstawionych w skardze wynika, iż należy stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji. Ponadto w replice skarżąca wyjaśnia, że nieważność ta wynika z tego, iż skarżąca nie uczestniczyła w stwierdzonym naruszeniu, ponieważ – jak stwierdziła Komisja w motywie 873 zaskarżonej decyzji – nie miała ona wiedzy o zasięgu geograficznym tego naruszenia, a mianowicie o tym, że obejmowało ono sześć państw członkowskich.

44 W pierwszej kolejności, co się tyczy oceny dopuszczalności żądania pierwszego, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, jeżeli na poparcie żądania skarżący nie podnosi żadnego zarzutu, przesłanka przewidziana w art. 44 § 1 lit. c) regulaminu postępowania przed Sądem, zgodnie z którą

powołane zarzuty powinny zostać zwięźle przedstawione, nie jest spełniona i żądanie to powinno zostać odrzucone jako niedopuszczalne (zob. podobnie wyroki Sądu: z dnia 14 maja 1998 r. w sprawach połączonych od T-339/94 do T-342/94 Metsä-Serla i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1727, pkt 62; z dnia 23 marca 2004 r. w sprawie T-310/02 Theodorakis przeciwko Radzie, RecFP s. I-A-95, II-427, pkt 21, 22).

45 Ponadto, również zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, chociaż należy zgodzić się, że przedstawienie zarzutów skargi nie jest związane z terminologią i wykazem zawartymi w regulaminie postępowania i że przedstawienie tych zarzutów bardziej poprzez ich treść niż poprzez ich kwalifikację prawną może być wystarczające, to dzieje się tak tylko pod warunkiem, że zarzuty te wystarczająco wynikają ze skargi (postanowienia Sądu: z dnia 28 kwietnia 1993 r. w sprawie T-85/92 De Hoe przeciwko Komisji, Rec. s. II-523, pkt 21; z dnia 20 stycznia 2012 r. w sprawie T-315/10 Groupe Partouche przeciwko Komisji, pkt 20; wyrok Sądu z dnia 25 października 2012 r. w sprawie T-161/06 Arbos przeciwko Komisji, pkt 22).

46 Aby w niniejszym przypadku orzec w przedmiocie dopuszczalności żądania pierwszego, należy zgodnie z przypomnianym w pkt 44 i 45 powyżej orzecznictwem zbadać, czy skarżąca podniosła zarzuty i przedstawiła, choćby zwięźle, okoliczności faktyczne i prawne, na których oparte są jej zastrzeżenia, stanowiące, w istocie, podstawę tego żądania.

47 W tym względzie należy wskazać, że na poparcie swojej skargi skarżąca podnosi osiem zarzutów. Zarzut pierwszy dotyczy w istocie błędów w ocenie w odniesieniu do art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, jeśli chodzi o stwierdzenie zarzucanego skarżącej naruszenia i kwotę nałożonej na nią grzywny. Zarzut drugi dotyczy naruszenia art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, wynikającego z zastosowania granicy 10%, o której mowa w art. 23 ust. 2 tego rozporządzenia. Zarzut trzeci dotyczy nieuwzględnienia indywidualnego uczestnictwa skarżącej w stwierdzonym naruszeniu, z naruszeniem zasady równego traktowania. Zarzut czwarty dotyczy nieuwzględnienia wcześniejszych decyzji Komisji, z naruszeniem zasady równego traktowania. Zarzut piąty dotyczy nieuwzględnienia ograniczonych możliwości gospodarczych skarżącej, z naruszeniem zasady proporcjonalności. Zarzut szósty dotyczy naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz, ponieważ wytyczne z 2006 r., przewidujące metodę ustalania kwoty grzywien surowszą od metody wynikającej z wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 [EWWiS] (Dz.U. 1998, C 9, s. 3, zwanych dalej „wytycznymi z 1998 r.”), zostały zastosowane w odniesieniu do działań, które miały miejsce przed ich wydaniem. Zarzut siódmy dotyczy tego, że art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 sprzeciwia się zasadzie precyzji. Zarzut ósmy dotyczy niezgodności z prawem wytycznych z 2006 r., ponieważ przyznają one Komisji zbyt szeroki zakres uznania. Te dwa ostatnie zarzuty stanowią zarzuty niezgodności z prawem.

48 Należy stwierdzić, że te osiem zarzutów skarżąca podniosła bez wskazania, które z dwóch pierwszych żądań mają one popierać.

49 Należy jednak wskazać, że z wyłączeniem zarzutu trzeciego, który – jako że zmierza do tego, aby Sąd zmienił parametry służące ustaleniu kwoty grzywny nałożonej na skarżącą ze względu na jej sytuację w porównaniu do sytuacji innych uczestników – został w istocie podniesiony na poparcie żądania drugiego, zarzuty pierwszy, drugi, czwarty i piąty zmierzają zasadniczo do tego, aby Sąd uznał, że ponieważ ze względu na nieuwzględnienie różnych okoliczności chrakteryzujących udział skarżącej w stwierdzonym naruszeniu Komisja popełniła szereg błędów w ocenie, w wyniku których zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem, Sąd powinien stwierdzić nieważność tej decyzji lub przynajmniej obniżyć kwotę grzywny nałożonej na skarżącą. Co się tyczy zarzutu szóstego, należy uznać, że powołując się na naruszenie zasady niedziałania prawa wstecz, będące jakoby wynikiem zastosowania wytycznych z 2006 r. w odniesieniu do działań zarzucanych skarżącej, które miały miejsce przed wydaniem owych wytycznych, skarżąca w istocie wnosi do Sądu o stwierdzenie, że przyjęta przez Komisję w zaskarżonej decyzji metoda ustalania kwoty grzywny jest obarczona niezgodnością z prawem, ze względu na którą Sąd powinien stwierdzić nieważność zaskarżonej decyzji lub

przynajmniej obniżyć kwotę grzywny nałożonej na skarżącą, tym bardziej że gdyby Komisja zastosowała wytyczne z 1998 r., kwota tej grzywny byłaby niższa. Co się tyczy zarzutów siódmego i ósmego, należy stwierdzić, że podnosząc niezgodność z prawem, odpowiednio, art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 i wytycznych z 2006 r., skarżąca zmierza do wykazania, że zaskarżona decyzja, jako że w zakresie dotyczącym ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą jest oparta na wspomnianym artykule i na wspomnianych wytycznych, jest obarczona niezgodnością z prawem, ze względu na którą Sąd powinien stwierdzić jej nieważność lub przynajmniej obniżyć kwotę grzywny nałożonej na skarżącą.

50 Z powyższych uwag wynika, że z wyłączeniem zarzutu trzeciego pozostałe zarzuty zostały podniesione przez skarżącą na poparcie żądania pierwszego. Wobec tego wbrew twierdzeniom skarżącej należy uznać żądanie pierwsze za dopuszczalne.

51 W drugiej kolejności, co się tyczy dopuszczalności argumentów przedstawionych przez skarżącą w replice w celu wykazania, że nie uczestniczyła ona w jednolitym i ciągłym naruszeniu obejmującym sześć państw członkowskich, należy przypomnieć, iż z postanowień art. 44 § 1 lit. c) w związku z postanowieniami art. 48 § 2 regulaminu postępowania wynika, że skarga wszczynająca postępowanie powinna zawierać przedmiot sporu oraz zwięzłe przedstawienie powołanych zarzutów i że nie można podnosić nowych zarzutów w toku postępowania, chyba że ich podstawą są okoliczności prawne i faktyczne ujawnione dopiero w toku postępowania. Niemniej jednak zarzut, który stanowi rozszerzenie zarzutu podniesionego wcześniej, w sposób bezpośredni lub dorozumiany, w skardze wszczynającej postępowanie i który jest ściśle z nim związany, powinien zostać uznany za dopuszczalny (zob. wyrok Sądu dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie T-94/98 Alferink i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1125, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).

52 W niniejszym przypadku, co się tyczy zasięgu geograficznego stwierdzonego naruszenia, Sąd wskazuje, że skarżąca dwukrotnie, na poparcie zarzutów pierwszego i trzeciego, wskazuje w skardze, iż Komisja popełniła błąd w ocenie dotyczący ustalenia kwoty nałożonej na skarżącą grzywny, będący wynikiem zastosowania tych samych współczynników, które zostały zastosowane w odniesieniu do przedsiębiorstw mających wiedzę na temat całości stwierdzonego naruszenia, chociaż w motywie 873 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że wiedza skarżącej na temat zasięgu geograficznego tego naruszenia była ograniczona do terytorium dwóch państw członkowskich (Niemiec i Austrii) spośród sześciu państw objętych naruszeniem. Ponadto w przypadku obu zarzutów skarżąca twierdzi, że jej uczestnictwo w naruszeniu było wobec tego ograniczone do terytorium tych dwóch państw członkowskich.

53 Natomiast jeżeli chodzi o pozostałe istotne cechy stwierdzonego naruszenia, należy uznać, że w swojej skardze skarżąca ich nie podważa – a w szczególności nie podważa tego, iż naruszenie dotyczyło trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej – lecz poprzestaje na wskazaniu, że prowadziła działalność jedynie na rynku jednej z tych trzech podgrup.

54 W świetle powyższych uwag należy stwierdzić, że podniesione przez skarżącą w replice argumenty służące podważeniu zasięgu geograficznego stwierdzonego naruszenia stanowią rozszerzenie zastrzeżenia sformułowanego w skardze i powinny zostać uznane za dopuszczalne. Natomiast pozostałe podniesione przez skarżącą w replice argumenty zmierzające do podważenia pozostałych istotnych cech stwierdzonego naruszenia nie stanowią rozszerzenia zastrzeżenia sformułowanego w skardze i jako spóźnione powinny zostać uznane za niedopuszczalne.

II – *Co do istoty*

55 Zatem, jak zostało wskazane w pkt 49 powyżej, na poparcie skargi skarżąca podnosi osiem zarzutów. Zarzuty pierwszy, drugi, czwarty, piąty i szósty zostały podniesione na poparcie zarówno żądania stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, jak i żądania obniżenia przez Sąd kwoty grzywny nałożonej na skarżącą (żądania pierwsze i drugie). Zarzut trzeci został podniesiony wyłącznie

na poparcie żądania obniżenia przez Sąd wspomnianej kwoty (żądanie drugie). Co się tyczy zarzutów siódmego i ósmego, jak wynika z tego samego punktu, należy uznać, że stanowią one zarzuty niezgodności z prawem.

56 Wobec tego w pierwszej kolejności należy zbadać dwa zarzuty niezgodności z prawem podniesione w ramach zarzutów siódmego i ósmego. W drugiej kolejności, jak zostało wskazane w pkt 41 powyżej, zostaną zbadane, po pierwsze, żądanie stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, a po drugie, żądanie skorzystania przez Sąd z przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania w celu zmiany kwoty grzywny nałożonej na skarżącą przez Komisję poprzez obniżenie tej kwoty.

A – *W przedmiocie zarzutów niezgodności z prawem*

1. W przedmiocie zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003

57 W ramach zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 (zwanego dalej „pierwszym zarzutem niezgodności z prawem") skarżąca w istocie twierdzi, że ów artykuł, będący podstawą zaskarżonej decyzji, narusza „zasadę precyzji", ponieważ jedynie wskazuje on ciężar i czas trwania naruszenia jako parametry ustalenia kwoty grzywny, nie określając dokładniej tych pojęć, co powoduje, że Komisja korzysta z prawie nieograniczonego zakresu uznania, jeśli chodzi o ustalenie grzywny.

58 Komisja, wspierana przez Radę, nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie pierwszego zarzutu niezgodności z prawem.

59 W zakresie, w jakim skarżąca podnosi w niniejszym przypadku naruszenie „zasady precyzji", należy stwierdzić, że w istocie skarżąca, wskazując, iż pojęcia ciężaru i czasu trwania naruszenia nie są wystarczająco precyzyjne, powołuje się na zasadę ustawowej określoności kar i zasadę pewności prawa (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 29 marca 2011 r. w sprawie C-352/09 P ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-2359, pkt 80). Wobec tego pierwszy zarzut niezgodności z prawem powinien zostać zbadany w świetle tych dwóch zasad.

60 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że zasada ustawowej określoności kar, zawarta w art. 49 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (Dz.U. 2010, C 83, s. 389) i potwierdzona w szczególności w art. 7 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC"), wynika z zasady pewności prawa, która wymaga, by uregulowania Unii jasno określały naruszenia oraz sankcje (zob. ww. w pkt 59 wyrok w sprawie ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, pkt 80 i przytoczone tam orzecznictwo; zob. także podobnie wyroki Sądu: z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie T-279/02 Degussa przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-897, pkt 66; z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie T-11/05 Wieland-Werke i in. przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 58).

61 Ponadto zasada pewności prawa wymaga, aby uregulowania te umożliwiały zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, które na nich nakładają, tak aby mieli oni możliwość jednoznacznego poznania swoich praw i obowiązków oraz podjęcia w związku z tym odpowiednich działań (ww. w pkt 59 wyrok Trybunału w sprawie ThyssenKrupp Nirosta przeciwko Komisji, pkt 81 i przytoczone tam orzecznictwo).

62 W celu spełnienia wymogów zasad ustawowej określoności kar i pewności prawa nie jest wymagane, aby przepisy, na których podstawie są nałożone sankcje, były tak dokładnie sformułowane, żeby konsekwencje, które mogą wyniknąć z naruszenia tych przepisów, dały się przewidzieć z całkowitą pewnością. Istnienie niewyraźnych pojęć w przepisie nie musi prowadzić do naruszenia tych dwóch zasad, a przyznanie przez ustawę uprawnień dyskrecjonalnych nie jest sprzeczne z wymogiem

przewidywalności, pod warunkiem że zakres i zasady wykonywania tych uprawnień są wystarczająco jasno określone (zob. podobnie ww. w pkt 60 wyroki: w sprawie Degussa przeciwko Komisji, pkt 71; w sprawie Wieland-Werke i in. przeciwko Komisji, pkt 62, 63).

63 W tym względzie Trybunał orzekł, że jasność ustawy ocenia się nie tylko na podstawie brzmienia danego przepisu, lecz również w świetle wyjaśnień dostarczonych przez utrwalone i opublikowane orzecznictwo (wyrok z dnia 22 maja 2008 r. w sprawie C-266/06 P Evonik Degussa przeciwko Komisji, niepublikowany w Zbiorze, pkt 40). Trybunał podkreślił też, że kryteria określone przez orzecznictwo w odniesieniu do metody ustalania grzywien w unijnym prawie konkurencji zostały w szczególności wykorzystane przez Komisję przy sporządzaniu wytycznych i umożliwiły jej rozwinięcie znanej i dostępnej praktyki decyzyjnej (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Evonik Degussa przeciwko Komisji, pkt 61).

64 Co się tyczy ważności art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 w świetle zasad ustawowej określoności kar i pewności prawa, należy przypomnieć, że Sąd orzekł już, w odniesieniu do argumentów podobnych w istocie do argumentów podniesionych przez skarżącą na poparcie pierwszego zarzutu niezgodności z prawem, że ust. 2 i 3 tego artykułu, których wykładni należy dokonywać łącznie, spełniają wymogi wynikające z tych zasad, ponieważ ograniczają zakres uznania Komisji (ww. w pkt 60 wyrok w sprawie Wieland-Werke i in. przeciwko Komisji, pkt 63–72).

65 W świetle ogółu powyższych rozważań pierwszy zarzut niezgodności z prawem należy oddalić jako bezzasadny.

2. W przedmiocie zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem wytycznych z 2006 r.

66 Jak wynika ze skargi i z pisma z dnia 30 stycznia 2012 r., skarżąca podnosi, tytułem zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem wytycznych z 2006 r. (zwanego dalej „drugim zarzutem niezgodności z prawem"), że wytyczne te, a w szczególności ich pkt 35 i 37, są niezgodne z prawem, ponieważ ze względu na prawie nieograniczony zakres uznania, jaki przyznają Komisji, naruszają zasadę ustawowej określoności kar i zasadę pewności prawa.

67 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie drugiego zarzutu niezgodności z prawem.

68 W tym względzie w pierwszej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem wydanie przez Komisję wytycznych ze swej istoty przyczynia się do zapewnienia przestrzegania zasady ustawowej określoności kar. W tym kontekście należy wskazać, że wytyczne określają w sposób ogólny i abstrakcyjny metodę, jaką Komisja narzuciła sobie dla celów ustalenia kwoty grzywien nakładanych w tej decyzji, i w konsekwencji zapewniają przedsiębiorstwom pewność prawa (wyrok Trybunału z dnia 28 czerwca 2005 r. w sprawach połączonych C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P i C-213/02 P Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5425, pkt 211, 213).

69 W drugiej kolejności z pkt 2 wytycznych z 2006 r. wynika, że wpisują się one w ramy prawne przewidziane przez art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003. Natomiast w pkt 59–64 powyżej zostało stwierdzone, że artykuł ten spełnia wymogi wynikające z zasady ustawowej określoności kar i zasady pewności prawa.

70 W trzeciej kolejności należy podkreślić, że wydając wytyczne z 2006 r., Komisja nie przekroczyła marginesu uznania przyznanego jej w art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003 (zob. podobnie i analogicznie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 250).

71 Artykuł 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 przewiduje bowiem, że przy ustalaniu wysokości grzywny Komisja uwzględnia ciężar i czas trwania naruszenia. Natomiast zgodnie z pkt 19 wytycznych z 2006 r. w celu ustalenia podstawowej kwoty grzywny pewna część wartości sprzedaży, której wielkość uzależniona jest od wagi naruszenia, zostanie pomnożona przez liczbę lat, w ciągu których dokonywano naruszenia.

72 Dokładnie rzecz ujmując, jeśli chodzi o uwzględnienie wagi naruszenia, zgodnie z pkt 21–23 wytycznych z 2006 r. część uwzględnianej wartości sprzedaży (zwana dalej „współczynnikiem »wagi naruszenia«") będzie ustalana na poziomie do 30%, przy uwzględnieniu szeregu czynników, takich jak charakter naruszenia, łączny udział w rynku, jakim dysponują przedsiębiorstwa, których dotyczy dana decyzja, zasięg geograficzny naruszenia oraz fakt, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie, czy też nie, przy czym porozumienia horyzontalne dotyczące ustalania cen, podziału rynku i ograniczenia produkcji zaliczają się ze względu na swój charakter do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji. W pkt 25 wytycznych z 2006 r. wskazano, że w celu odstraszenia Komisja dołączy do kwoty podstawowej pewną kwotę dodatkową ustaloną w oparciu o współczynnik (zwany dalej „współczynnikiem »kwoty dodatkowej«"), w wysokości 15 do 25% wartości sprzedaży, przy uwzględnieniu wspomnianych wyżej czynników.

73 Co się tyczy uwzględnienia czasu trwania naruszenia, pkt 24 wytycznych z 2006 r. przewiduje, po pierwsze, że kwota określona na podstawie wartości sprzedaży zostanie pomnożona przez liczbę lat trwania uczestnictwa w naruszeniu, i po drugie, że okresy krótsze niż semestr zostaną policzone jako pół roku, a okresy dłuższe niż sześć miesięcy, lecz krótsze od roku, zostaną policzone jako cały rok.

74 Na mocy pkt 27–31 wytycznych z 2006 r. kwota podstawowa grzywny może następnie zostać dostosowana w celu uwzględnienia okoliczności obciążających i łagodzących oraz w celu zapewnienia wystarczającego skutku odstraszającego grzywny. Zgodnie z pkt 34 tych wytycznych kwota ta może również zostać obniżona w celu uwzględnienia komunikatu z 2002 r. w sprawie współpracy.

75 Ponadto w pkt 32 wytycznych z 2006 r. wskazano, że zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 dla każdego przedsiębiorstwa i związku przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu przepisów ostateczna kwota grzywny w żadnym wypadku nie przekroczy 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym.

76 Wreszcie, po pierwsze, Komisja przewiduje, wyjątkowo, w pkt 35 wytycznych z 2006 r., że przy ustalaniu grzywny może ona uwzględnić niewypłacalność danego przedsiębiorstwa. Wbrew twierdzeniom skarżącej przepis ten nie pozostawia Komisji nieograniczonego zakresu uznania, ponieważ przesłanki obniżenia kwoty grzywny z powodu niewypłacalności zostały w nim dokładnie opisane. I tak, w punkcie tym jest wskazane z jednej strony, że kwota grzywny nie zostanie obniżona w wyniku samego ustalenia, że sytuacja finansowa przedsiębiorstwa jest niekorzystna lub deficytowa, a z drugiej strony, że obniżenie grzywny może zostać przyznane jedynie na podstawie obiektywnych dowodów, iż nałożenie grzywny zagroziłoby nieodwracalnie rentowności danego przedsiębiorstwa oraz doprowadziłoby do pozbawienia jego aktywów wszelkiej wartości.

77 Po drugie, w pkt 37 wytycznych z 2006 r. Komisja wskazuje, że szczególne okoliczności danej sprawy lub konieczność osiągnięcia w danej sprawie skutku odstraszającego mogą uzasadnić odstąpienie Komisji od metodologii opisanej w wytycznych z 2006 r. Ponieważ zawarte w tym punkcie postanowienia nie pozwalają Komisji na odstąpienie od zasad wyrażonych w art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003, należy uznać, że wbrew twierdzeniom skarżącej postanowienia te nie przyznają Komisji prawie nieograniczonego zakresu uznania i że wobec tego punkt ten nie uchybia zasadzie ustawowej określoności kar.

78 Z tego wynika, iż wydanie przez Komisję wytycznych z 2006 r., jako że wpisuje się w ramy prawne wyznaczone przez art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003, przyczyniło się do sprecyzowania granic swobodnego uznania przysługującego Komisji na podstawie tego przepisu (ww. w pkt 60 wyrok w sprawie Degussa przeciwko Komisji, pkt 82) i nie naruszyło zasady ustawowej określoności kar, lecz przyczyniło się do jej przestrzegania.

79 W świetle całości powyższych rozważań drugi zarzut niezgodności z prawem powinien zostać oddalony jako bezzasadny.

B – *W przedmiocie przedstawionego tytułem głównym żądania stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji*

80 Jak wskazano w pkt 49 powyżej, zarzuty pierwszy, drugi, czwarty, piąty i szósty zostały podniesione w szczególności na poparcie żądania stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji.

81 Jako że w zaskarżonej decyzji Komisja zastosowała wytyczne z 2006 r. i ponieważ, jak wskazano w pkt 78 powyżej, drugi zarzut niezgodności z prawem powinien zostać oddalony, na wstępie należy zbadać zarzut szósty, dotyczący naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz, będącego jakoby wynikiem zastosowania tych wytycznych do zarzucanych skarżącej działań, które miały miejsce przed wydaniem owych wytycznych. Następnie zostaną zbadane zarzuty pierwszy, drugi, czwarty i piąty, mające służyć wykazaniu, że zaskarżona decyzja jest niezgodna z prawem na skutek szeregu błędów w ocenie popełnionych przez Komisję.

1. W przedmiocie zarzutu szóstego, dotyczącego naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz

82 Skarżąca podnosi, że ze względu na to, iż kartel dotyczy lat 1992–2004, Komisja powinna była zastosować wytyczne z 1998 r. Zdaniem skarżącej Komisja naruszyła zasadę niedziałania prawa wstecz, ponieważ obliczyła wysokość grzywien w oparciu o wytyczne z 2006 r. Skarżąca dodaje, że zastosowanie wytycznych z 1998 r. spowodowałoby nałożenie niższej grzywny.

83 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie zarzutu szóstego.

84 W tym względzie, po pierwsze, należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zasada niedziałania przepisów prawa karnego wstecz, wyrażona w art. 49 karty praw podstawowych i potwierdzona w szczególności w art. 7 EKPC, której przestrzeganie zapewniają sądy Unii, pozwala sprzeciwić się wstecznemu stosowaniu nowej wykładni normy ustanawiającej naruszenie, jeżeli w chwili popełnienia naruszenia nie można było rozsądnie przewidzieć wyniku tej wykładni (zob. podobnie i analogicznie wyrok Trybunału z dnia 8 lutego 2007 r. w sprawie C-3/06 P Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-1331, pkt 87–89 i przytoczone tam orzecznictwo; wyrok Sądu z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie T-83/08 Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals przeciwko Komisji, pkt 120).

85 Po drugie, zgodnie z równie utrwalonym orzecznictwem, bez względu na postanowienia art. 23 ust. 5 rozporządzenia nr 1/2003, z których wynika, że decyzje w sprawach nałożenia grzywien za naruszenie prawa konkurencji nie mają charakteru sankcji karnych, Komisja jest zobowiązana przestrzegać zasady niedziałania prawa wstecz we wszystkich postępowaniach administracyjnych mogących zakończyć się nałożeniem grzywien na podstawie traktatowych uregulowań z zakresu konkurencji (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 202; ww. w pkt 84 wyrok w sprawie Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals przeciwko Komisji, pkt 122). Dzieje się tak w szczególności, kiedy Komisja postanawia zmienić politykę represyjną, w tym przypadku swoją ogólną politykę konkurencji w zakresie grzywien. Taka zmiana, w szczególności jeżeli następuje

poprzez przyjęcie zasad postępowania takich jak wytyczne, może bowiem odnosić skutki z punktu widzenia zasady niedziałania prawa wstecz (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 222).

86 Po trzecie, zostało orzeczone, że aby ustalić, czy zasada niedziałania prawa wstecz nie została naruszona, należy sprawdzić, czy daną zmianę można było rozsądnie przewidzieć w czasie, kiedy dokonano naruszeń (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 224). Znaczenie pojęcia przewidywalności zależy w dużym zakresie od treści danego tekstu, dziedziny, którą on obejmuje, oraz liczby i właściwości jego adresatów. Przewidywalność ustawy nie wyklucza konieczności zasięgnięcia porady przez zainteresowaną osobę w celu dokonania oceny konsekwencji, jakie wynikają w danym przypadku z konkretnego aktu. Dotyczy to w szczególności profesjonalistów, którzy przyzwyczajeni są w ramach wykonywania swojego zawodu do zachowania szczególnej ostrożności. Można także od nich wymagać, aby z należytą starannością oceniali ryzyko, które stwarza ich zawód (zob. ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 219).

87 W tym względzie należy przypomnieć, że skuteczne stosowanie wspólnotowych reguł konkurencji wynikających z rozporządzenia nr 1/2003 wymaga, aby Komisja mogła, z zachowaniem pułapu określonego w art. 23 ust. 2 tego rozporządzenia, w każdej chwili podnieść wysokość grzywien, jeśli jest to konieczne, aby zapewnić realizację wspólnotowej polityki konkurencji. Oznacza to, że przedsiębiorstwa uczestniczące w postępowaniu administracyjnym, które może zakończyć się nałożeniem grzywny, nie mogą mieć uzasadnionych oczekiwań co do tego, że grzywny wymierzone przez Komisję nie przekroczą wysokości wcześniej nakładanych grzywien, ani co do metody obliczania wysokości grzywien. Przeciwnie, przedsiębiorstwa te powinny uwzględniać możliwość, iż w każdej chwili Komisja postanowi podnieść wysokość grzywien w stosunku do poziomu stosowanego w przeszłości bądź poprzez podniesienie wysokości grzywien nakładanych w indywidualnych decyzjach, bądź poprzez stosowanie w konkretnych przypadkach ogólnie obowiązujących zasad postępowania takich jak wytyczne (ww. w pkt 84 wyrok w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 90, 91; ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 227–230).

88 W niniejszym przypadku, po pierwsze, należy przypomnieć, iż w pkt 69 i 78 powyżej zostało już stwierdzone, że wytyczne z 2006 r. wpisują się w ramy prawne wyznaczone przez art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003 i przyczyniają się do sprecyzowania granic swobodnego uznania przysługującego Komisji na podstawie tego przepisu. W szczególności Sąd stwierdził, w pkt 75 powyżej, że pkt 32 wytycznych z 2006 r., zgodnie z art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, określa górną granicę ostatecznej kwoty grzywny dla każdego przedsiębiorstwa i związku przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu przepisów jako 10% całkowitego obrotu uzyskanego w poprzedzającym roku obrotowym.

89 Po drugie, należy wskazać, że nawet w braku wyraźnego przepisu dotyczącego okresowej rewizji wytycznych z 1998 r. skarżąca powinna była, ze względu na istniejące orzecznictwo, brać pod uwagę możliwość, że po wystąpieniu naruszenia Komisja postanowi wydać i stosować nowe wytyczne w sprawie ustalania wysokości grzywien (ww. w pkt 84 wyrok w sprawie Denki Kagaku Kogyo i Denka Chemicals przeciwko Komisji, pkt 116).

90 W świetle całości powyższych rozważań należy stwierdzić, że wytyczne z 2006 r. – a w szczególności nowa metoda ustalania wysokości grzywien przewidziana w tych wytycznych, przy założeniu, że skutkuje podniesieniem wysokości nakładanych grzywien w stosunku do metody przewidzianej w wytycznych z 1998 r. – były racjonalnie przewidywalne dla przedsiębiorstw takich jak skarżąca w czasie, kiedy dokonano stwierdzonego naruszenia, i że stosując wytyczne z 2006 r. w odniesieniu do wykroczenia popełnionego przed ich wydaniem, Komisja nie naruszyła zasady niedziałania prawa

wstecz (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 231, 232; wyrok Trybunału z dnia 18 maja 2006 r. w sprawie C-397/03 P Archer Daniels Midland i Archer Daniels Midland Ingredients przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-4429, pkt 25).

91 W związku z tym zarzut szósty należy oddalić jako bezzasadny.

2. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego błędów w ocenie popełnionych przez Komisję w związku ze stwierdzeniem naruszenia zarzucanego skarżącej i z ustaleniem wysokości nałożonej na nią grzywny

92 Na wstępie należy stwierdzić, że zawarty w skardze tytuł zastrzeżenia pierwszego, a mianowicie „pozwana nie bierze pod uwagę szeregu okoliczności łagodzących przemawiających na korzyść skarżącej, z naruszeniem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003”, pozwala przypuszczać, że skarżąca podnosi, iż zaskarżona decyzja jest w wielu punktach niezgodna z prawem ze względu na nieuwzględnienie przez Komisję okoliczności łagodzących, ze względu na które powinna była ona obniżyć kwotę grzywny nałożonej na skarżącą.

93 Jednak okoliczności, na które powołuje się skarżąca, w liczbie trzynastu, przedstawione odpowiednio w takiej samej liczbie części, na które podzielony jest zarzut pierwszy, odsyłają w istocie do szeregu błędów w ocenie popełnionych przez Komisję, po pierwsze, w wypadku niektórych, w odniesieniu do stwierdzenia naruszenia zarzucanego skarżącej (części czwarta, szósta, siódma, ósma i jedenasta), i po drugie, w wypadku pozostałych, w odniesieniu do ustalenia wysokości grzywy nałożonej na skarżącą (części pierwsza, druga, trzecia, piąta, dziewiąta, dziesiąta, dwunasta i trzynasta).

a) W przedmiocie błędów w ocenie odnośnie do stwierdzenia naruszenia zarzucanego skarżącej

94 W pierwszej kolejności należy zbadać części szóstą, siódmą i ósmą zarzutu pierwszego, które zmierzają w istocie do wykazania, że Komisja popełniła błąd w ocenie, uznając, że skarżąca uczestniczyła w Austrii w stwierdzonym naruszeniu, podczas gdy ewentualne uczestnictwo skarżącej w tym naruszeniu było według skarżącej ograniczone do Niemiec.

95 W drugiej kolejności zostaną zbadane części czwarta i jedenasta zarzutu pierwszego, zmierzające w istocie do wykazania błędnego zastosowania art. 101 TFUE ze względu na to, że pewne działania zarzucane skarżącej nie naruszały prawa konkurencji.

Co do części szóstej, siódmej i ósmej zarzutu pierwszego, dotyczących błędu w ocenie odnośnie do uczestnictwa skarżącej w Austrii w stwierdzonym naruszeniu

96 Najpierw należy zbadać część siódmą zarzutu pierwszego, następnie jego część szóstą i wreszcie część ósmą.

– Co do części siódmej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do zrównania przez skarżącą cen stosowanych w Austrii z cenami stosowanymi w Niemczech

97 Skarżąca twierdzi, że wbrew temu, co utrzymuje Komisja w motywie 351 zaskarżonej decyzji, skarżąca zrównywała ceny, które stosowała w Austrii, z cenami stosowanymi w Niemczech nie w wykonaniu porozumienia z konkurentami, tylko na postawie autonomicznej decyzji. Ponadto skarżąca podnosi, że dowody wskazane przez Komisję w przypisie 404 do zaskarżonej decyzji pochodzą z okresu, kiedy skarżąca nie była jeszcze członkiem organizacji koordynującej ASI, lub dotyczą kabin prysznicowych, podgrupy produktów, których skarżąca nie wytwarza.

98 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części siódmej zarzutu pierwszego.

99 W tym względzie w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że skarżąca błędnie interpretuje motyw 351 zaskarżonej decyzji w ten sposób, że Komisja zarzuca jej, iż zrównała ceny stosowane w Austrii z cenami stosowanymi w Niemczech. Motyw 351 zaskarżonej decyzji stanowi bowiem jeden z motywów, w których Komisja odpiera argumentację przedstawioną przez skarżącą w toku postępowania administracyjnego. Skarżąca utrzymywała, że pomimo swojego stałego uczestnictwa w spotkaniach organizacji koordynującej ASI od 2001 r. nigdy nie korzystała z wymienianych podczas tych spotkań informacji o cenach i ustalała swoje ceny na rynku austriackim w oparciu o ceny stosowane na rynku niemieckim przez jej spółkę dominującą i że w każdym razie wymiana informacji nie miała żadnego wpływu na ten rynek.

100 W odpowiedzi na argumentację przedstawioną w toku postępowania administracyjnego przez skarżącą Komisja stwierdziła w istocie, w motywie 350 zaskarżonej decyzji, że ze względu na uczestnictwo skarżącej w spotkaniach organizacji koordynującej ASI od 2001 r. nie mogła ona nie brać pod uwagę, bezpośrednio lub pośrednio, ujawnianych przez jej konkurentów informacji o cenach. W motywie 351 tej decyzji Komisja wyjaśniła, że okoliczność, iż koordynacja cen mogła nie mieć wpływu na rynek lub na ceny dla konsumenta końcowego, nie zmieniała stwierdzenia, w myśl którego koordynacja ta miała cel antykonkurencyjny. W tym samym motywie Komisja wyjaśniła, że nigdy nie twierdziła, iż skarżąca omawiała stosowanie na terytorium austriackim cen stosowanych w Niemczech, natomiast że uznała, iż członkowie organizacji koordynującej ASI rozmawiali o swoich politykach cenowych, uwzględniając zmianę cen na rynku niemieckim. Z powyższych rozważań wynika, że twierdzenie Komisji dotyczące zrównania cen w Austrii z cenami stosowanymi w Niemczech nie odnosi się konkretnie do skarżącej, tylko dotyczy w sposób ogólny mechanizmu koordynacji cen wprowadzonego przez wszystkich producentów instalacji sanitarnych do łazienek w ramach organizacji koordynującej ASI, zanim jeszcze skarżąca do niej przystąpiła. Ponadto należy przypomnieć, że organizacja koordynująca ASI była krajową organizacją zawodową zrzeszającą producentów trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej. Wobec tego skarżąca nietrafnie powołuje się na okoliczność, że dowody wskazane przez Komisję w przypisie 404 do zaskarżonej decyzji dotyczą produktów, których ona nie wytwarzała.

101 W drugiej kolejności, jeżeli chodzi o zastrzeżenie dotyczące tego, że Komisja niesłusznie uznała, iż zrównanie przez skarżącą cen w Austrii z cenami stosowanymi w Niemczech nastąpiło na podstawie porozumienia z konkurentami, należy stwierdzić, że skarżąca poprzestaje na stwierdzeniu, które nie jest niczym poparte, że zrównanie to wynikało z jej autonomicznej decyzji. Zastrzeżenie to należy zatem oddalić.

102 W trzeciej kolejności należy stwierdzić, podobnie jak uczyniła to Komisja w motywie 350 zaskarżonej decyzji, że w swojej odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skarżąca przyznała, iż uczestniczyła w wymianie informacji o podwyżkach cen podczas spotkań organizacji koordynującej ASI od 2001 r., wyjaśniając jednocześnie, że nigdy nie korzystała z wymienianych podczas tych spotkań informacji na temat cen. W odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd na rozprawie skarżąca potwierdziła to stwierdzenie. To przyznanie się do uczestnictwa jest zresztą potwierdzone przez twierdzenia Komisji, należycie poparte konkretnymi dowodami, spójnymi i niezanegowanymi przez skarżącą, przedstawionymi w motywach 325–339 zaskarżonej decyzji, które wykazują, że skarżąca uczestniczyła w sposób stały, począwszy od 2001 r., w spotkaniach organizacji koordynującej ASI, podczas których to spotkań producenci instalacji sanitarnych do łazienek koordynowali swoje ceny na rynku austriackim. Z powyższych uwag wynika, że Komisja w sposób wymagany przez prawo wykazała uczestnictwo skarżącej w antykonkurencyjnych uzgodnieniach dotyczących koordynacji podwyżek cen.

103 Po pierwsze, wniosku tego nie podważa okoliczność, że przypis 404 do zaskarżonej decyzji zawiera informacje dotyczące okresu poprzedzającego przystąpienie skarżącej do organizacji koordynującej ASI. Przypis ten służy bowiem poparciu twierdzenia zawartego w motywie 351 zaskarżonej decyzji dotyczącego zrównania cen austriackich z cenami stosowanymi z Niemczech. W pkt 100 powyżej

zostało zaś wskazane, że twierdzenie to dotyczyło w sposób ogólny mechanizmu koordynacji cen wprowadzonego przez wszystkich producentów instalacji sanitarnych do łazienek w ramach organizacji koordynującej ASI, zanim jeszcze skarżąca do niej przystąpiła.

104 Po drugie, okoliczność, że omawiane uzgodnienia nie zostały jakoby wdrożone przez skarżącą, ponieważ zrównała ona swoje ceny z cenami swojej niemieckiej spółki dominującej i nie korzystała z informacji wymienianych podczas spotkań organizacji koordynującej ASI, nie może wyłączyć stosowania art. 101 TFUE i art. 53 porozumienia EOG.

105 Z powyższych rozważań wynika, że część siódmą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do części szóstej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do udziału skarżącej w wymianie informacji w Austrii

106 Skarżąca podnosi, że nie uczestniczyła w Austrii w wymianie informacji handlowych mających szczególne znaczenie innych niż informacje dotyczące cen. Na poparcie tego twierdzenia wyjaśnia, że żaden z dokumentów przytoczonych przez Komisję w przypisie 387 do zaskarżonej decyzji nie dowodzi, że uczestniczyła ona w Austrii w niezgodnej z prawem wymianie informacji.

107 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części szóstej zarzutu pierwszego.

108 Na wstępie należy stwierdzić, że przy założeniu, iż argumenty te są w całości lub w części zasadne, błąd, który w takim wypadku obarczałby zawarte w zaskarżonej decyzji twierdzenie o udziale skarżącej w wymianie mających istotne znaczenie informacji handlowych w Austrii, nie mógłby powodować stwierdzenia nieważności art. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy on skarżącej. W ramach badania części siódmej zarzutu pierwszego zostało bowiem ustalone, że Komisja prawidłowo stwierdziła uczestnictwo skarżącej w koordynacji cen na rynku austriackim od dnia 2 marca 2001 r. do dnia 9 listopada 2004 r. Z motywu 341 zaskarżonej decyzji wynika natomiast, że Komisja uznała, iż wymiana informacji służyła wspieraniu głównego mechanizmu koordynacji cen. Zatem stwierdzając w motywie 395 zaskarżonej decyzji istnienie mających znamiona zmowy uzgodnień wdrożonych przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek w Austrii, Komisja odnosi się do mechanizmu koordynacji podwyżek cen.

109 Z powyższych rozważań wynika, że w świetle ustaleń poczynionych w odniesieniu do części siódmej zarzutu pierwszego nie ma potrzeby rozpatrzenia jego części szóstej.

– Co do części ósmej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do zakresu uczestnictwa skarżącej w naruszeniu

110 W części ósmej zarzutu pierwszego skarżąca w szczególności podnosi, po pierwsze, że twierdzenie Komisji zawarte w motywach 796 i 834 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którym międzynarodowe grupy umożliwiły trwałe zorganizowanie kartelu, ponad granicami i podgrupami produktów, dzięki scentralizowanemu ustalaniu cen i dobremu przepływowi informacji w tych grupach, nie dotyczy jej, ponieważ jej uczestnictwo w naruszeniu nie miało – ze względu na brak autonomii jej oddziału w Austrii, jeśli chodzi o ustalanie cen, w stosunku do siedziby spółki w Niemczech – zasięgu międzynarodowego, a po drugie, że była ona obecna tylko na rynku jednej z trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej.

111 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części ósmej zarzutu pierwszego.

112 W tym względzie należy, po pierwsze, umieścić we właściwym kontekście twierdzenia Komisji zawarte w motywach 796 i 834 zaskarżonej decyzji, zgodnie z którymi międzynarodowe grupy zorganizowały w sposób trwały kartel ponad granicami i podgrupami produktów dzięki scentralizowanemu ustalaniu cen. Twierdzenia te stanowią bowiem część rozumowania Komisja, w motywach 793–849 zaskarżonej decyzji, w którym Komisja zamierzała wykazać, że mające znamiona zmowy ustalenia wdrażane przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek w sześciu państwach członkowskich i obejmujące trzy podgrupy produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej, miały cechy jednolitego i ciągłego naruszenia. Twierdzenia te nie miały odnosić się konkretnie do skarżącej.

113 Po drugie, należy wskazać, że stwierdziwszy w motywie 850 zaskarżonej decyzji istnienie jednolitego i ciągłego naruszenia, Komisja wyjaśniła, że aby przypisać odpowiedzialność za takie naruszenie przedsiębiorstwu, które osobiście uczestniczyło tylko w części antykonkurencyjnych ustaleń, wystarczy udowodnić, że dane przedsiębiorstwo zamierzało przyczynić się swoim zachowaniem do wspólnych celów realizowanych przez ogół uczestników i że wiedziało ono o postępowaniu planowanym lub wprowadzanym w życie przez inne przedsiębiorstwa w dążeniu do tych samych celów lub że mogło to rozsądnie przewidzieć i było gotowe zaakceptować takie ryzyko. W motywach 872 i 873 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła zaś, że skarżąca uczestniczyła w jednolitym i ciągłym naruszeniu, ponieważ, ze względu na jej udział w spotkaniach organizacji koordynujących – ASI w Austrii i IndustrieForum Sanitär w Niemczech – powinna wiedzieć o różnych rodzajach produktów stanowiących przedmiot stwierdzonego naruszenia. Natomiast jeżeli chodzi o zasięg geograficzny tego naruszenia, Komisja stwierdziła, że skarżąca mogła wiedzieć jedynie o mających znamiona zmowy zachowaniach mających miejsce w Austrii i w Niemczech.

114 Tymczasem w rozpatrywanej niniejszym skardze skarżąca nie podważa istnienia stwierdzonego naruszenia, to znaczy jednolitego i ciągłego naruszenia, które zostało przedstawione w motywach 793–849 zaskarżonej decyzji. Co więcej, jak zostało stwierdzone w pkt 53 i 54 powyżej, zbyt późno zaprzeczyła ona, że wiedziała o jednej z istotnych cech tego naruszenia, to znaczy o tym, iż obejmowało ono trzy podgrupy produktów.

115 Zatem przywołana przez skarżącą okoliczność, jakoby zawarte w szczególności w motywach 793 i 834 zaskarżonej decyzji twierdzenia Komisji co do scentralizowanego ustalania cen i podgrup produktów, które obejmował kartel, nie odnosiły się do niej, nie może podważyć rozumowania Komisji dotyczącego, po pierwsze, istnienia jednolitego i ciągłego naruszenia, a po drugie, uczestnictwa skarżącej w tym naruszeniu, a zatem nie może spowodować stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.

116 Z powyższych uwag wynika, że część ósmą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezskuteczną.

117 W świetle stwierdzeń poczynionych w pkt 105, 109 i 116 powyżej należy uznać, że wbrew twierdzeniom skarżącej Komisja mogła, nie popełniając błędu w ocenie, dojść do wniosku, że udział skarżącej w stwierdzonym naruszeniu nie był ograniczony do Niemiec, lecz obejmował również Austrię.

Co do części czwartej i jedenastej zarzutu pierwszego, dotyczących naruszenia art. 101 TFUE

118 Należy wskazać, że część czwarta zarzutu pierwszego opiera się w istocie na twierdzeniach, po pierwsze, że koordynacja podwyżek cen stanowiła odpowiedź na oczekiwania klientów, a mianowicie hurtowników, a po drugie, że spełnienie tych oczekiwań nie stanowiło naruszenia art. 101 TFUE. Jeżeli chodzi o część jedenastą zarzutu pierwszego, skarżąca podnosi, że przejrzystość rynku nie jest szkodliwa dla konkurencji.

119 Przed zbadaniem części czwartej i jedenastej zarzutu pierwszego, dotyczących naruszenia art. 101 TFUE, należy przypomnieć orzecznictwo w przedmiocie wystąpienia naruszenia art. 101 ust. 1 TFUE.

120 W tym względzie art. 101 ust. 1 TFUE uznaje za niezgodne z rynkiem wewnętrznym i zakazane wszelkie porozumienia między przedsiębiorstwami, wszelkie decyzje związków przedsiębiorstw i wszelkie praktyki uzgodnione, które mogą wpływać na handel między państwami członkowskimi i których celem lub skutkiem jest zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji na rynku wewnętrznym.

121 Dla istnienia porozumienia w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE wystarczy, aby dane przedsiębiorstwa wyraziły wspólną wolę postępowania na rynku w określony sposób (wyroki Sądu: z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie T-7/89 Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. s. II-1711, pkt 256; z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-9/99 HFB i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-1487, pkt 199).

122 Można uważać, że porozumienie w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE jest zawarte, jeżeli istnieje zgodność woli co do samej zasady ograniczenia konkurencji, nawet jeżeli konkretne elementy planowanego ograniczenia stanowią jeszcze przedmiot negocjacji (zob. podobnie ww. w pkt 121 wyrok w sprawie HFB i in. przeciwko Komisji, pkt 151–157, 206).

123 Pojęcie uzgodnionej praktyki oznacza pewien rodzaj koordynacji pomiędzy przedsiębiorstwami, która wprawdzie nie prowadzi jeszcze do zawarcia umowy we właściwym tego słowa znaczeniu, lecz pozwala świadomie na zastąpienie konkurencji wraz z jej zagrożeniami praktyczną współpracą przedsiębiorstw (wyroki Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r.: w sprawie C-49/92 P Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, Rec. s. I-4125, pkt 115; w sprawie C-199/92 P Hüls przeciwko Komisji, Rec. s. I-4287, pkt 158).

124 W tym względzie art. 101 ust. 1 TFUE stoi na przeszkodzie wszelkim kontaktom między podmiotami gospodarczymi, zarówno bezpośrednim, jak i pośrednim, mogącym wywrzeć wpływ na postępowanie aktualnego lub potencjalnego konkurenta na rynku bądź ujawnić temu konkurentowi zachowanie, które dane przedsiębiorstwo postanowiło lub planuje realizować na rynku, jeżeli celem lub skutkiem tych kontaktów jest ograniczenie konkurencji (zob. podobnie ww. w pkt 123 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 116, 117).

125 Wymiana informacji między konkurentami jest niezgodna z regułami konkurencji, jeżeli zmniejsza lub znosi poziom niepewności co do funkcjonowania danego rynku i w konsekwencji ogranicza konkurencję między przedsiębiorstwami (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 2 października 2003 r. w sprawie C-194/99 P Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. s. I-10821, pkt 81 i przytoczone tam orzecznictwo).

126 Ujawnienie informacji mających szczególne znaczenie eliminuje bowiem niepewność co do przyszłego zachowania konkurenta i wpływa zatem, bezpośrednio lub pośrednio, na strategię odbiorcy informacji (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 23 listopada 2006 r. w sprawie C-238/05 Asnef-Equifax i Administratión del Estado, Zb.Orz. s. I-11125, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo). Każdy podmiot gospodarczy powinien zatem określać w sposób autonomiczny politykę, jaką zamierza prowadzić w ramach rynku wewnętrznego, i warunki, jakie zamierza zaoferować swoim klientom (zob. ww. w pkt 125 wyrok w sprawie Thyssen Stahl przeciwko Komisji, pkt 82 i przytoczone tam orzecznictwo).

127 O ile prawdą jest, iż przywołany wymóg autonomii nie wyłącza prawa podmiotów gospodarczych do przystosowywania się w sprawny sposób do postępowania konkurentów, które to postępowanie podmioty owe stwierdzają lub którego się spodziewają, o tyle jednak zdecydowanie sprzeciwia się on wszelkim kontaktom między tymi podmiotami gospodarczymi, zarówno bezpośrednim, jak i pośrednim, jeżeli celem lub skutkiem tych kontaktów jest doprowadzenie do warunków konkurencji, które nie odpowiadają normalnym warunkom konkurencji na rynku właściwym, biorąc pod uwagę charakter produktów lub świadczonych usług, znaczenie i liczbę przedsiębiorstw, jak również rozmiar wspomnianego rynku (zob. ww. ww. w pkt 125 wyrok w sprawie Thyssen Stahl przeciwko Komisji, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).

– W przedmiocie części czwartej zarzutu pierwszego, zgodnie z którą koordynacja cen stanowiła odpowiedź na oczekiwania klientów

128 W części czwartej zarzutu pierwszego skarżąca podnosi w istocie, że wbrew temu, co w zaskarżonej decyzji stwierdziła Komisja, art. 101 TFUE nie został naruszony, ponieważ koordynacja przyszłych podwyżek cen stanowiła odpowiedź na oczekiwania klientów, a mianowicie hurtowników, którzy wywierali silne naciski na producentów instalacji sanitarnych do łazienek. Ponadto skarżąca podnosi, że przy ustalaniu kwoty grzywny, która została na nią nałożona, Komisja nie uwzględniła jako okoliczności łagodzącej nacisków wywieranych przez hurtowników na producentów instalacji sanitarnych do łazienek, chociaż stanowiły one jedną z przyczyn stwierdzonego naruszenia.

129 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części czwartej zarzutu pierwszego.

130 W tym względzie, w pierwszej kolejności, co się tyczy twierdzenia skarżącej, że koordynacja pomiędzy producentami, jako że miała na celu zaspokojenie oczekiwań klientów, a mianowicie hurtowników, nie stanowiła naruszenia art. 101 TFUE, po pierwsze, należy wskazać, że w zaskarżonej decyzji Komisja zbadała rolę hurtowników w niniejszym przypadku. W motywie 740 zaskarżonej decyzji wskazała bowiem, że podczas wprowadzania opłat drogowych w Austrii hurtownicy domagali się od producentów instalacji sanitarnych do łazienek, w ramach organizacji koordynującej ASI, o zastosowanie wzrostu cen o 0,6%, nie zaś wzrostu o 0,2%, jak zostało to postanowione przez producentów. Podobnie w motywach 657 i 658 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że niektórzy austriaccy producenci wyjaśniali koordynację podwyżki cen przy okazji wprowadzenia euro naciskami hurtowników. Wreszcie w motywach 931–934 zaskarżonej decyzji Komisja w sposób ogólny wskazała, że producenci instalacji sanitarnych do łazienek w celu uzasadnienia mających znamiona zmowy uzgodnień i jako na okoliczność łagodzącą powoływali się na siłę nabywczą i naciski hurtowników. Komisja odmówiła jednak uwzględnienia tych argumentów.

131 Po drugie, w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 120–127 powyżej należy przypomnieć, że – primo – w pkt 102 powyżej zostało ustalone, iż skarżąca uczestniczyła w antykonkurencyjnych uzgodnieniach dotyczących koordynacji przyszłych podwyżek cen na rynku austriackim. Ponadto należy stwierdzić, że skarżąca, w rozpatrywanej niniejszym skardze, a także zgodnie z tym, co potwierdziła w odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd na rozprawie, nie kwestionuje swojego uczestnictwa w mających znamiona zmowy uzgodnieniach wdrażanych na rynku niemieckim przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek, stwierdzonego przez Komisję w motywach 246–252 zaskarżonej decyzji.

132 Natomiast wbrew temu, co twierdzi skarżąca, i jak słusznie wskazała Komisja w motywie 657 zaskarżonej decyzji, okoliczność, że hurtownicy żądali, aby producenci przyjęli określony sposób postępowania, nie zwalnia tych ostatnich z ciążącej na nich odpowiedzialności za uczestnictwo w antykonkurencyjnych praktykach. Ponadto, jak słusznie podkreśliła Komisja w motywie 934 zaskarżonej decyzji, choć warunki na rynkach wyższego i niższego szczebla w stosunku do rynku, którego dotyczy kartel, mogą wpływać na zachowanie podmiotów obecnych na tym ostatnim rynku, w żadnym wypadku nie uzasadnia to tego, że podmioty te, zamiast w sposób niezależny odpowiadać na warunki na rynku, współpracują ze swoimi konkurentami (zob. podobnie ww. w pkt 121 wyrok w sprawie HFB i in. przeciwko Komisji, pkt 178; wyrok Sądu z dnia 25 października 2005 r. w sprawie T-38/02 Groupe Danone przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-4407, pkt 423).

133 Zatem w niniejszym przypadku rzekoma siła nabywcza hurtowników, przy założeniu, że zostałaby wykazana, nie może w żadnym wypadku uzasadniać mających znamiona zmowy uzgodnień wdrażanych przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek.

134 W drugiej kolejności, w zakresie, w jakim skarżąca zarzuca Komisji nieuwzględnienie, na etapie ustalania kwoty grzywny, nacisków wywieranych przez hurtowników jako okoliczności łagodzącej, wystarczy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem naciski, niezależnie od stopnia ich nasilenia, nie mogą stanowić okoliczności łagodzącej. Istnienie takich nacisków nie zmienia w żaden sposób faktu popełnienia naruszenia i jego wagi. Skarżąca mogła zawiadomić właściwe władze o wywieranych na nią naciskach i wnieść skargę do Komisji, a nie uczestniczyć w kartelu (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 370; wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. s. II-1705, pkt 339).

135 Należy zatem uznać, że w niniejszym przypadku Komisja słusznie postanowiła nie uwzględnić nacisków hurtowników jako okoliczności łagodzącej.

136 W świetle powyższych rozważań czwartą część zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do jedenastej części zarzutu pierwszego, dotyczącej korzyści dla konkurencji z przejrzystości rynku

137 Skarżąca podnosi w istocie, że twierdzenie Komisji zawarte w motywie 991 zaskarżonej decyzji, w myśl którego harmonizacja dat ustalania cen potwierdza sposób funkcjonowania cykli cenowych, ponieważ czyni rynek przejrzystym, nie uwzględnia faktu, po pierwsze, że przejrzystość rynku sama w sobie nie jest szkodliwa dla konkurencji, a po drugie, że ta harmonizacja i ta przejrzystość dotyczyły terminarza, nie zaś cen.

138 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie jedenastej części zarzutu pierwszego.

139 W tym względzie w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 120–127 powyżej należy wskazać, że w motywie 991 zaskarżonej decyzji Komisja odpowiedziała na przedstawione przez skarżącą w postępowaniu administracyjnym argumenty dotyczące rzekomych korzyści wynikających z terminarza podwyżek cen. Komisja uważa, że argumenty te potwierdziły przejrzystości rynku i funkcjonowanie cykli cenowych opisane w zaskarżonej decyzji.

140 Podobnie jak w wypadku części czwartej zarzutu pierwszego, należy przypomnieć, że po pierwsze, w pkt 102 powyżej zostało ustalone, iż skarżąca uczestniczyła w antykonkurencyjnych uzgodnieniach dotyczących koordynacji przyszłych podwyżek cen na rynku austriackim. Po drugie, w rozpatrywanej niniejszym skardze skarżąca powstrzymała się od zakwestionowania swojego uczestnictwa w mających znamiona zmowy uzgodnieniach wdrażanych na rynku niemieckim przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek, stwierdzonego przez Komisję w motywach 246–252 zaskarżonej decyzji. Należy również podkreślić, że wbrew temu, co utrzymuje skarżąca w rozpatrywanej niniejszym części zarzutu pierwszego, jak wynika z motywów 152–163 zaskarżonej decyzji, przedstawionych zasadniczo w pkt 2 powyżej, koordynacja przyszłych podwyżek cen stwierdzona przez Komisję na rynkach niemieckim i austriackim dotyczyła zarówno terminarza tych podwyżek, jak i ich wysokości.

141 Tymczasem z orzecznictwa wynika, że choć każdemu producentowi wolno swobodnie zmieniać swoje ceny i w tym celu brać pod uwagę zachowanie, bieżące lub przewidywalne, swoich konkurentów, to jednak niezgodne z zasadami konkurencji traktatu FUE jest, aby producent współpracował ze swoimi konkurentami, w jakikolwiek sposób, w celu określenia skoordynowanej linii działania dotyczącej podwyżek cen i zapewnienia sobie sukcesu poprzez wyeliminowanie z góry wszelkiej niepewności co do wzajemnego zachowania dotyczącego zasadniczych elementów tego działania, takich jak poziom, przedmiot, data i miejsce podwyżek (wyrok Trybunału z dnia 14 lipca 1972 r. w sprawie 48/69 ICI przeciwko Komisji, Rec. s. 619, pkt 118).

142 Wobec tego Komisja słusznie stwierdziła, że mające znamiona zmowy uzgodnienia wdrażane na rynkach austriackim i niemieckim stanowiły naruszenia prawa konkurencji. Wynika z tego, że argument skarżącej dotyczący przejrzystości rynku nie może zostać uwzględniony.

143 Mając na uwadze wszystkie powyższe uwagi, jedenastą część zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

b) W przedmiocie błędów w ocenie w odniesieniu do ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą

144 W częściach pierwszej, drugiej, trzeciej, piątej, dziewiątej, dziesiątej, dwunastej i trzynastej zarzutu pierwszego skarżąca w istocie zarzuca Komisji popełnienie szeregu błędów w ocenie polegających na nieuwzględnieniu, z naruszeniem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, licznych okoliczności uważanych przez skarżącą za łagodzące, ze względu na które kwota grzywny nałożonej przez Komisję na skarżącą powinna zostać obniżona.

145 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą.

146 Na wstępie należy przed wszystkim przypomnieć, że jak zostało wskazane w pkt 69 i 78 powyżej, wydanie wytycznych z 2006 r. było wpisane w ramy prawne wyznaczone przez art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003, a zatem przyczyniło się do sprecyzowania granic swobodnego uznania przysługującego Komisji na podstawie tego przepisu i nie naruszyło zasady ustawowej określoności kar, lecz przyczyniło się do jej przestrzegania.

147 Następnie należy przypomnieć, że – jak wynika z wytycznych z 2006 r. – metoda stosowana przez Komisję do ustalenia wysokości grzywien przewiduje dwa etapy. Najpierw Komisja określa kwotę podstawową dla każdego przedsiębiorstwa lub związku przedsiębiorstw. Owa kwota podstawowa pozwala odzwierciedlić wagę danego naruszenia, z uwzględnieniem, zgodnie z pkt 22 tych wytycznych, jego cech własnych, takich jak charakter naruszenia, łączny udział w rynku, jakim dysponują przedsiębiorstwa, których dotyczy dana decyzja, zasięg geograficzny naruszenia oraz fakt, czy naruszenie zostało wprowadzone w życie, czy też nie. Następnie Komisja może stosownie podwyższyć lub obniżyć tę kwotę podstawową odpowiednio do okoliczności obciążających lub łagodzących, które charakteryzują udział każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 25 października 2011 r. w sprawie T-348/08 Aragonesas Industrias y Energía przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-7583, pkt 260, 264 i przytoczone tam orzecznictwo).

148 Dokładnie rzecz ujmując, co się tyczy pierwszego etapu metody ustalania grzywien, zgodnie z pkt 13–25 wytycznych z 2006 r. należy oczywiście wskazać, że wysokość kwoty podstawowej grzywny jest związana ze współczynnikiem „wagi naruszenia", który odzwierciedla stopień wagi naruszenia jako takiego i który co do zasady może zostać ustalony, jak zostało wskazane w pkt 72 powyżej, na poziomie do 30% branej pod uwagę wartości sprzedaży oraz przy uwzględnieniu czynników określonych w pkt 22 wytycznych z 2006 r. (zob. podobnie ww. w pkt 147 wyrok w sprawie Aragonesas Industrias y Energía przeciwko Komisji, pkt 261). Należy jednak stwierdzić, że już od tego pierwszego etapu brane pod uwagę są elementy obiektywne dotyczące konkretnej i indywidualnej sytuacji każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu. Współczynnik „wagi naruszenia" jest bowiem stosowany w połączeniu z dwoma obiektywnymi parametrami indywidualnymi, a mianowicie, po pierwsze, z wartością sprzedaży dóbr lub usług zrealizowanej przez każde z przedsiębiorstw w bezpośrednim lub pośrednim związku z naruszeniem w danym sektorze geograficznym na terytorium EOG, a po drugie, z czasem trwania udziału tych przedsiębiorstw w danym naruszeniu traktowanym całościowo (zob. podobnie ww. w pkt 147 wyrok w sprawie Aragonesas Industrias y Energía przeciwko Komisji, pkt 269).

149 Ponadto na mocy postanowień pkt 25 wytycznych z 2006 r. kwota podstawowa grzywny może zostać uzupełniona poprzez zastosowanie kwoty dodatkowej, której celem jest odstraszanie przedsiębiorstw od udziału w szczególności w porozumieniach horyzontalnych dotyczących ustalania cen. Jak zostało wskazane w pkt 72 powyżej, współczynnik „kwoty dodatkowej", który ma zastosowanie niezależnie od czasu trwania uczestnictwa przedsiębiorstwa w naruszeniu, jest określany na poziomie od 15 do 25% wartości uwzględnianej sprzedaży, przy uwzględnieniu czynników określonych w pkt 22 wytycznych z 2006 r. (ww. w pkt 147 wyrok w sprawie Aragonesas Industrias y Energía przeciwko Komisji, pkt 261).

150 Przede wszystkim w pierwszej kolejności należy zbadać części pierwszą, trzecią, piątą, dziewiątą i dziesiątą zarzutu pierwszego, dotyczące błędów w ocenie popełnionych przez Komisję w odniesieniu do wagi stwierdzonego naruszenia. W drugiej kolejności zostaną zbadane części druga, dwunasta i trzynasta zarzutu pierwszego, dotyczące błędów w ocenie popełnionych przez Komisję dotyczących nieuwzględnienia okoliczności łagodzących.

Co do części pierwszej, trzeciej, piątej, dziewiątej i dziesiątej zarzutu pierwszego, dotyczących błędów w ocenie w odniesieniu do wagi naruszenia

– W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że skarżąca produkowała jedynie produkty należące do jednej z trzech podgrup produktów objętych stwierdzonym naruszeniem

151 Skarżąca podnosi, że produkuje wyłącznie wysokiej jakości armaturę sanitarną do łazienek i że Komisja nie wzięła pod uwagę faktu, iż działalność skarżącej jest ograniczona do części tylko jednej z trzech podgrup objętych stwierdzonym naruszeniem.

152 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części pierwszej zarzutu pierwszego.

153 W tym względzie należy wskazać, jak zostało przypomniane w pkt 112 powyżej, iż w motywach 793–849 zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła, że mające znamiona zmowy ustalenia wdrażane przez producentów instalacji sanitarnych do łazienek w sześciu państwach członkowskich i dotyczące trzech podgrup produktów miały cechy jednolitego i ciągłego naruszenia, a w motywie 872 tej decyzji stwierdziła, że skarżąca powinna wiedzieć, iż naruszenie to obejmowało trzy podgrupy produktów. Ponadto w pkt 54 powyżej zostało stwierdzone, że twierdzenie to zostało zbyt późno zakwestionowane przez skarżącą w rozpatrywanej niniejszym skardze.

154 W tych okolicznościach należy wskazać, że ograniczony udział skarżącej w stwierdzonym naruszeniu, a mianowicie dotyczący tylko jednej z trzech podgrup produktów, a nawet tylko części podgrupy artykułów sanitarnych, został uwzględniony przez Komisję przy określeniu kwoty podstawowej grzywny. Zgodnie z orzecznictwem przypomnianym w pkt 148 powyżej, jak zostało wskazane w pkt 18 powyżej, owa kwota podstawowa jest bowiem ustalana dla każdego przedsiębiorstwa w oparciu o wartość sprzedaży w danym państwie członkowskim i dla podgrupy produktów, którego udział ten dotyczył.

155 W świetle powyższych rozważań część czwartą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– W przedmiocie części trzeciej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia faktu, że skarżąca wiedziała o stwierdzonym naruszeniu i uczestniczyła w nim jedynie w dwóch z sześciu objętych nim państw członkowskich

156 Skarżąca zarzuca w istocie Komisji, że na etapie ustalania kwoty podstawowej grzywny nie uwzględniła ona okoliczności, iż – jak stwierdziła w motywie 873 zaskarżonej decyzji – skarżąca uczestniczyła w stwierdzonym naruszeniu tylko w dwóch z sześciu objętych nim państw członkowskich. Ze względu na tę okoliczność skarżąca uważa, że – z zastrzeżeniem zastosowania w niniejszym przypadku wytycznych z 2006 r. – przy ustalaniu kwoty podstawowej grzywny Komisja powinna była, w oparciu o wspomniane wytyczne, zastosować współczynnik „wagi naruszenia" i współczynnik „kwoty dodatkowej" niższe niż 15%.

157 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części trzeciej zarzutu pierwszego.

158 W tym względzie w pierwszej kolejności należy wskazać, że po pierwsze, w motywach 872 i 873 zaskarżonej decyzji Komisja ustaliła, że skarżąca uczestniczyła w stwierdzonym naruszeniu, to znaczy w naruszeniu jednolitym i ciągłym, po drugie, jak zostało wskazane w pkt 53 i 54 powyżej, zakwestionowanie przez skarżącą przed sądem Unii zakresu przedmiotowego tego naruszenia było spóźnione, a po trzecie, Komisja uznała skarżącą za odpowiedzialną za popełnienie tego naruszenia.

159 W drugiej kolejności należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem naruszenie art. 101 ust. 1 TFUE może wynikać nie tylko z pojedynczego działania, ale również z szeregu działań, a nawet z zachowania o charakterze ciągłym, nawet jeżeli jeden lub większa liczba elementów tego szeregu działań lub tego zachowania ciągłego mogłyby stanowić same w sobie i odrębnie naruszenie tego przepisu. Tym samym jeżeli różne działania wpisują się w „plan ogólny" ze względu na ich identyczny cel zakłócający konkurencję na wspólnym rynku, Komisja jest uprawniona do przypisania odpowiedzialności za te działania w zależności od udziału w naruszeniu rozpatrywanym w całości (ww. w pkt 123 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 81; wyrok Trybunału z dnia 7 stycznia 2004 r. w sprawach połączonych C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, Rec. s. I-123, pkt 258).

160 Przedsiębiorstwo uczestniczące w takim jednolitym i złożonym naruszeniu w drodze swoich własnych zachowań, które były objęte pojęciami porozumienia lub praktyki uzgodnionej mającej cel antykonkurencyjny w rozumieniu art. 101 ust. 1 TFUE i które miały przyczynić się do realizacji naruszenia w jego całości, może być tym samym również odpowiedzialne za zachowania innych przedsiębiorstw w ramach tego samego naruszenia przez cały okres jego udziału w tym naruszeniu. Ma to miejsce, jeżeli zostanie wykazane, że przedsiębiorstwo to zamierzało własnym zachowaniem przyczynić się do realizacji wspólnych celów wyznaczonych przez wszystkich uczestników tego porozumienia i że znało działania planowane lub wdrażane przez inne przedsiębiorstwa dla realizacji tych samych celów lub że w sposób rozsądny mogło je przewidzieć oraz że było gotowe ponieść związane z tym ryzyko (ww. w pkt 123 wyrok w sprawie Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, pkt 87, 203; ww. w pkt 159 wyrok w sprawach połączonych Aalborg Portland i in. przeciwko Komisji, pkt 83).

161 Może więc wystąpić sytuacja, w której przedsiębiorstwo uczestniczyło bezpośrednio we wszystkich zachowaniach antykonkurencyjnych stanowiących naruszenie jednolite i ciągłe, kiedy to Komisja jest uprawniona do przypisania mu odpowiedzialności za wszystkie te zachowania, a tym samym za to naruszenie w całości. Przedsiębiorstwo mogło również uczestniczyć bezpośrednio jedynie w części zachowań antykonkurencyjnych stanowiących naruszenie jednolite i ciągłe, lecz mieć wiedzę o wszystkich pozostałych zachowaniach stanowiących naruszenie, planowanych lub wdrażanych przez innych uczestników kartelu dla realizacji tych samych celów, lub mogło w sposób rozsądny je

przewidzieć i było gotowe ponieść związane z tym ryzyko. W takiej sytuacji Komisja jest również uprawniona do przypisania temu przedsiębiorstwu odpowiedzialności za wszystkie zachowania antykonkurencyjne stanowiące takie naruszenie i w konsekwencji za to naruszenie w całości.

162 W trzeciej kolejności w niniejszym przypadku, po pierwsze, jak zostało stwierdzone w pkt 79 powyżej, podniesiony przez skarżącą zarzut drugi niezgodności z prawem, dotyczący wytycznych z 2006 r., należy oddalić jako bezzasadny. Wobec tego argument wysunięty przez skarżącą odnośnie do nieuwzględnienia przez Komisję, na etapie ustalania kwoty podstawowej grzywny, ograniczonego do dwóch państw członkowskich zasięgu geograficznego udziału skarżącej w stwierdzonym naruszeniu należy ocenić w oparciu o te wytyczne.

163 Po drugie, jak zostało wskazane w pkt 19 i 21 powyżej, Komisja określiła kwotę podstawową grzywny, w szczególności ustalając na poziomie 15% współczynnik „wagi naruszenia" i współczynnik „kwoty dodatkowej", ze względu na cztery kryteria oceny stwierdzonego naruszenia, a mianowicie charakter, łączny udział w rynku, zasięg geograficzny i wprowadzenie w życie. Jeśli chodzi o zasięg geograficzny stwierdzonego naruszenia, Komisja wzięła pod uwagę okoliczność, że przedmiotowe jednolite i ciągłe naruszenie obejmowało co najmniej sześć państw członkowskich (motyw 1213 zaskarżonej decyzji).

164 Jednak, jak zostało wskazane w pkt 16 powyżej, w motywie 873 zaskarżonej decyzji Komisja doszła do wniosku, że jeśli chodzi o zasięg geograficzny stwierdzonego naruszenia, nie można uznać, iż skarżącej znany był pełen wymiar stwierdzonego naruszenia, lecz należy uznać, że wiedziała ona wyłącznie o mających znamiona zmowy zachowaniach, do których dochodziło w Austrii i w Niemczech.

165 W świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 158–161 powyżej, z wniosku, do którego doszła Komisja w motywie 873 zaskarżonej decyzji, wynika, że skoro skarżąca nie znała pełnego zasięgu geograficznego jednolitego i ciągłego naruszenia, którego dotyczy zaskarżona decyzja, Komisja nie mogła zarzucić jej udziału w stwierdzonym w ten sposób naruszeniu, a więc nie mogła jej uznać za odpowiedzialną za to naruszenie w jego pełnym wymiarze. W tych okolicznościach na etapie ustalania kwoty grzywny nałożonej na skarżącą Komisja powinna była określić współczynniki „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" z uwzględnieniem tego wniosku.

166 Tymczasem bezsporne jest, że w zaskarżonej decyzji oba te współczynniki zostały ustalone na poziomie 15% wyłącznie ze względu na istotne cechy stwierdzonego naruszenia, a mianowicie w szczególności na jego zasięg geograficzny obejmujący terytoria sześciu państw członkowskich.

167 Wobec tego, nie uwzględniając na etapie ustalania kwoty grzywny nałożonej na skarżącą wiadomego skarżącej ograniczonego do dwóch państw członkowskich zasięgu geograficznego naruszenia, w którym skarżąca uczestniczyła, Komisja popełniła dwa błędy w ocenie.

168 Z powyższych rozważań wynika, że część trzecią zarzutu pierwszego należy uwzględnić jako zasadną.

– Co do części piątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia mniejszej intensywności porozumień, jeśli chodzi o armaturę sanitarną

169 Skarżąca wskazuje, że w zaskarżonej decyzji Komisja uznała, iż porozumienia pomiędzy producentami kabin prysznicowych były szczególnie intensywne. A contrario, zdaniem skarżącej porozumienia były mniej intensywne, jeśli chodzi o dwie pozostałe podgrupy produktów, czego Komisja nie uwzględniła.

170 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części piątej zarzutu pierwszego.

171 W tym względzie, po pierwsze, jak zostało przypomniane w pkt 16 powyżej, w zaskarżonej decyzji Komisja doszła do wniosku, że skarżąca uczestniczyła w stwierdzonym naruszeniu, to znaczy w jednolitym i ciągłym naruszeniu dotyczącym w szczególności trzech podgrup produktów wskazanych

w pkt 3 powyżej, a po drugie, jak zostało stwierdzone w pkt 53 i 54 powyżej, zakwestionowanie przez skarżącą istotnych cech tego naruszenia, mianowicie jego zakresu przedmiotowego, było spóźnione. Wobec tego, stosowanie do pkt 22 wytycznych z 2006 r. i zgodnie z orzecznictwem przytoczonym w pkt 147 powyżej, Komisja mogła skutecznie określić kwotę podstawową w oparciu o, w szczególności, wagę naruszenia w jego pełnym wymiarze. Nie można zatem uznać, że Komisja miała obowiązek uwzględnić szczególną intensywność – przy założeniu, że zostałaby ona wykazana – charakteryzującą mające znamiona zmowy uzgodnienia dotyczące jednej z podgrup produktów, których dotyczyło naruszenie.

172 Po drugie, co się tyczy podniesionego przez skarżącą argumentu, zgodnie z którym mające znamiona zmowy uzgodnienia dotyczące armatury sanitarnej były mniej intensywne niż uzgodnienia dotyczące kabin prysznicowych, należy stwierdzić, że jeśli chodzi o te dwie podgrupy produktów, Komisja zgromadziła dowody świadczące o tym, iż producenci instalacji sanitarnych do łazienek uczestniczyli w ograniczeniach konkurencji zaliczanych do najcięższych, a mianowicie w koordynacji przyszłych rocznych podwyżek cen, jak również w koordynacji przyszłych podwyżek cen przy okazji szczególnych wydarzeń. Co więcej, jak wynika z załączników 2 i 3 do zaskarżonej decyzji, w Niemczech częstotliwość mających znamiona zmowy spotkań nie była mniej regularna i bardziej sporadyczna w wypadku armatury sanitarnej niż w wypadku kabin prysznicowych. W Austrii mające znamiona zmowy spotkania w wypadku trzech podgrup produktów odbywały się w ramach jednego i tego samego związku, organizacji koordynującej ASI, co oznacza, że pomiędzy podgrupami produktów nie można dokonać rozróżnienia, jeśli chodzi o częstotliwość spotkań.

173 W świetle powyższych rozważań część piątą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do części dziewiątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że kartel nie mógł niekorzystnie oddziaływać na rynki niższego szczebla

174 Skarżąca uważa, że Komisja nie uwzględniła okoliczności, iż kartel dotyczył wyłącznie cen brutto, nie zaś parametrów kluczowych dla konkurencji, to znaczy rabatów i bonifikat, co powoduje, że kartel mógł mieć jedynie niewielki wpływ na rynek niższego szczebla. Skarżąca dodaje, że w każdym razie wymiana informacji dotyczących podstawowych rabatów, do której doszło podczas spotkania organizacji wyspecjalizowanej AGSI w dniu 6 marca 1998 r., była niezgodna z jej interesami i miała charakter jednorazowy. Co się tyczy rozmowy na temat opustów i marży, do której doszło podczas spotkania organizacji koordynującej ASI w dniu 7 listopada 2002 r., przywołanej przez Komisję w przypisie 403 do zaskarżonej decyzji, była ona co najwyżej próbą skoordynowania, w wyjątkowym wypadku, pojedynczego i nieznacznego rabatu, która to próba nie wchodzi w zakres zastosowania art. 101 TFUE.

175 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części dziewiątej zarzutu pierwszego.

176 W tym względzie, po pierwsze, należy przypomnieć, że z brzmienia art. 101 ust. 1 lit. a) TFUE wynika, iż uzgodniona praktyka ma cel antykonkurencyjny, jeżeli polega w szczególności na „ustalaniu w sposób bezpośredni lub pośredni cen zakupu lub sprzedaży albo innych warunków sprzedaży”. Wobec tego – przy uwzględnieniu, iż art. 101 TFUE ma na celu, wzorem innych przepisów prawa konkurencji zawartych w traktacie, ochronę nie tylko bezpośrednich interesów konsumentów, lecz również struktury rynku, i w ten sposób konkurencji jako takiej – zostało stwierdzone, że brzmienie tego przepisu nie pozwala na uznanie, iż zakazane są jedynie uzgodnione praktyki mające bezpośredni wpływ na ceny uiszczane przez konsumentów końcowych (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie C-8/08 T-Mobile Netherlands i in., Zb.Orz. s. I-4529, pkt 36–38). Ponadto zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, aby ocenić, czy uzgodniona praktyka jest zakazana na mocy art. 101 ust. 1 TFUE, uwzględnienie jej konkretnych skutków jest zbędne, jeśli jest oczywiste, że ma ona na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku (zob. ww. wyrok w sprawie T-Mobile Netherlands i in., pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).

177 Po drugie, z systemu sankcji za naruszenie reguł konkurencji wprowadzonego przez rozporządzenia nr 17 i nr 1/2003, tak jak system ten jest interpretowany w utrwalonym orzecznictwie, wynika, że porozumienia takie jak kartele z uwagi na ich charakter powinny być karane najwyższymi grzywnami. Ich ewentualny rzeczywisty wpływ na rynek, a zwłaszcza kwestia, w jakim stopniu ograniczenie konkurencji spowodowało wzrost cen rynkowych w porównaniu z poziomem, który by obowiązywał, gdyby nie było kartelu, nie jest kryterium rozstrzygającym dla ustalenia wysokości grzywien (wyrok Sądu z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie T-25/05 KME Germany i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1167, pkt 82 i przytoczone tam orzecznictwo).

178 Po trzecie, należy również przypomnieć, że wprawdzie – inaczej niż ma to miejsce w wypadku wytycznych z 2006 r. – pkt 1A wytycznych z 1998 r. przewidywał, że zasadniczo przy ocenie wagi naruszenia był brany pod uwagę, o ile można go było zmierzyć, rzeczywisty wpływ tego naruszenia na rynek. Jednak zgodnie z tymi wytycznymi porozumienia lub uzgodnione praktyki mające między innymi na celu, jak w niniejszej sprawie, ustalenie cen i podział klientów mogły zostać zakwalifikowane jako „bardzo poważne" wyłącznie na podstawie ich charakteru, przy czym nie było potrzeby charakteryzowania takiego zachowania szczególnym wpływem na rynek lub szczególnym zakresem geograficznym rynku. Wniosek ten poparty jest faktem, że o ile opis poważnych naruszeń wyraźnie wspomina o wpływie na rynek oraz skutkach wywoływanych na dużych obszarach wspólnego rynku, o tyle opis bardzo poważnych naruszeń nie zawiera żadnego wymogu konkretnego wpływu na rynek ani skutków dotyczących określonego obszaru (zob. ww. w pkt 177 wyrok w sprawie KME Germany i in. przeciwko Komisji, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).

179 Z powyższych uwag i z tego, co zostało przypomniane w pkt 176–178 powyżej, wynika, że w wypadku naruszenia należącego do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji jego charakter sam w sobie pozwala nie tylko stwierdzić, że wchodzi ono w zakres zachowań zakazanych na mocy art. 101 TFUE, lecz również ocenić jego wagę w celu ustalenia kwoty grzywny nakładanej na przedsiębiorstwa, które w nim uczestniczyły, zgodnie z postanowieniami art. 103 TFUE i rozporządzenia nr 1/2003.

180 W niniejszym przypadku należy wskazać, że choć w rozpatrywanej niniejszym części zarzutu pierwszego skarżąca zaprzecza, iż ustalała ceny uiszczane przez konsumentów końcowych, to jednak nie zaprzecza, że brała udział w mających znamiona zmowy uzgodnieniach dotyczących cen brutto. Ponadto w świetle uwag zawartych w pkt 176–178 powyżej i tego, co zostało tam przypomniane, skarżąca niesłusznie twierdzi, że ponieważ kartel dotyczył głównie cen brutto, nie mógł mieć wpływu na rynki niższego szczebla. Przy założeniu, że taki właśnie był główny cel wdrażanych w ramach kartelu praktyk, należy bowiem wskazać, iż ceny brutto stanowią podstawę, w oparciu o którą ustalane są ceny sprzedaży dla klientów. Zatem należy uznać, że koordynacja cen brutto przez producentów może zakłócić konkurencję wewnątrz wspólnego rynku, a wobec tego stanowi uzgodnioną praktykę w rozumieniu art. 101 TFUE. W świetle tego samego orzecznictwa skarżąca niesłusznie powołuje się na okoliczność, że mające znamiona zmowy rozmowy miały jednorazowy charakter lub były, jeśli o nią chodzi, pozbawione skutków, gdyż skarżąca nie miała w nich interesu.

181 Wobec tego Komisja słusznie stwierdziła w motywie 1211 zaskarżonej decyzji, że przedmiotowe mające znamiona zmowy ustalenia, ponieważ dotyczyły koordynacji przyszłych podwyżek cen, z natury stanowiły naruszenie należące do najpoważniejszych naruszeń prawa konkurencji. Ze względu na charakter stwierdzonego naruszenia Komisja słusznie przyjęła też taką samą wagę naruszenia w celu określenia kwoty nakładanej grzywny.

182 W świetle powyższych rozważań część dziewiątą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do części dziesiątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że kartel nie zaszkodził gospodarce

183 Skarżąca twierdzi, że kartel nie mógł szkodzić gospodarce, w szczególności konsumentom, ponieważ, po pierwsze, kartel nie może być skuteczny przy tak niewielkim udziale w rynku jak udział stwierdzony przez Komisję w motywie 1212 zaskarżonej decyzji, po drugie, okoliczność, iż nie było istotnych przepływów handlowych pomiędzy państwami członkowskimi, nie sprzyja stabilności kartelu, a po trzecie, całkowity brak mechanizmu odwetowego w tym przypadku wydaje się charakteryzować sporadyczną współpracę, niski stopień organizacji i tym samym brak wpływu na gospodarkę.

184 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części dziesiątej zarzutu pierwszego.

185 W tym względzie wystarczy przypomnieć, że jak zostało orzeczone w pkt 179 powyżej, w wypadku naruszenia takiego jak to, którego dotyczy niniejsza sprawa, należącego do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji, jego charakter pozwala sam w sobie ocenić jego wagę w celu ustalenia kwoty grzywny nakładanej na przedsiębiorstwa, które w nim uczestniczyły, zgodnie z postanowieniami art. 103 TFUE i rozporządzenia nr 1/2003.

186 Ponadto zostało stwierdzone, że ocena porozumienia w świetle art. 101 ust. 1 TFUE nie powinna brać pod uwagę konkretnych ram, w których przejawiają się jego skutki, jeżeli porozumienie powoduje oczywiste ograniczenia konkurencji, takie jak ustalanie cen, podział rynku lub kontrolę zbytu (wyrok Sądu z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-374/94, T-375/94, T-384/94 i T-388/94 European Night Services i in. przeciwko Komisji, Rec. s. II-3141, pkt 136).

187 W niniejszym przypadku praktyki, w których uczestnictwo jest zarzucane skarżącej, obejmowały oczywiste ograniczenia konkurencji. W pkt 102 powyżej zostało bowiem stwierdzone, że Komisja w sposób wymagany przez prawo wykazała uczestnictwo skarżącej w antykonkurencyjnych uzgodnieniach dotyczących koordynacji podwyżek cen. W tych okolicznościach Komisja nie miała obowiązku udowodnienia zaistnienia antykonkurencyjnych skutków.

188 Zatem w motywie 1211 zaskarżonej decyzji Komisja słusznie stwierdziła, że mające znamiona zmowy uzgodnienia, które miały miejsce w niniejszym przypadku, należały do najpoważniejszych ograniczeń konkurencji. A fortiori, okoliczność, że przedmiotowe porozumienia nie zaszkodziły gospodarce, nawet gdyby okazała się prawdziwa, nie mogłaby w żadnym wypadku stanowić okoliczności łagodzącej.

189 Wniosku tego nie może podważyć argument skarżącej dotyczący rzekomego braku mechanizmu odwetowego. O ile bowiem istnienie środków kontroli wprowadzania w życie kartelu może zostać uwzględnione jako okoliczność obciążająca, o tyle brak takich środków nie może sam w sobie stanowić okoliczności łagodzącej (ww. w pkt 132 wyrok w sprawie Groupe Danone przeciwko Komisji, pkt 393).

190 Nie może być inaczej w wypadku argumentu skarżącej, jakoby – ze względu na wskazany w motywie 1212 zaskarżonej decyzji niewielki udział w rynku przedsiębiorstw uczestniczących w stwierdzonym naruszeniu – naruszenie to nie mogło szkodzić gospodarce. Z motywu tego wynika bowiem, że ów udział w rynku Komisja oceniła na 54,3%. Tymczasem takiego udziału w rynku, gdyby został wykazany, nie można uznać za niewielki. Co więcej, skarżąca nie wykazała, dlaczego rzeczony udział był za mały, żeby szkodzić gospodarce. W konsekwencji argument ten należy odrzucić jako bezzasadny.

191 W świetle powyższych rozważań część dziesiątą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

W przedmiocie części drugiej, dwunastej i trzynastej zarzutu pierwszego, dotyczących błędów w ocenie co się tyczy okoliczności łagodzących odnoszących się do skarżącej

– Co do części drugiej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia roli skarżącej polegającej na pójściu w ślad za liderem

192 Skarżąca podnosi, że nigdy nie wchodziła w skład określonej przez Komisję centralnej grupy przedsiębiorstw, lecz przeciwnie, ograniczyła się do pójścia w ślad za liderem, co uzasadnia obniżenie kwoty grzywny, jak wynika a contrario z wyroku Sądu z dnia 3 marca 2011 r. w sprawach połączonych T-117/07 i T-121/07 Areva i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-633, pkt 308. Co więcej, skarżąca przypomina, że nie uczestniczyła od początku w spotkaniach w Austrii.

193 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części dwunastej zarzutu pierwszego.

194 W tym względzie należy przypomnieć, że choć wyłącznie bierna lub polegająca na pójściu w ślad za liderem rola przedsiębiorstwa stanowi okoliczność łagodzącą zgodnie z pkt 3 tiret pierwsze wytycznych z 1998 r., to jednak nie dzieje się już tak w wypadku wytycznych z 2006 r. Punkt 29 tiret trzecie wytycznych z 2006 r. przewiduje, że Komisja może stwierdzić wystąpienie okoliczności łagodzącej, jeżeli dane przedsiębiorstwo dostarczy dowód, iż jego udział w stwierdzonym naruszeniu jest zasadniczo ograniczony, a w konsekwencji udowodni, że w istocie powstrzymywało się ono od stosowania postanowień tych porozumień, przyjmując na rynku postawę prokonkurencyjną. Zostało uściślone, że sam fakt udziału przedsiębiorstwa w naruszeniu przez okres krótszy niż w przypadku innych przedsiębiorstw nie jest uznawany za okoliczność łagodzącą, gdyż okoliczność ta znajduje już odzwierciedlenie w kwocie podstawowej grzywny.

195 W niniejszym przypadku należy wskazać, że skarżąca, aby wykazać, iż jej udział w stwierdzonym naruszeniu był zasadniczo ograniczony, poprzestaje na stwierdzeniu, że nigdy nie wchodziła w skład centralnej grupy przedsiębiorstw.

196 Tymczasem, po pierwsze, z pkt 5.2.3.2 zaskarżonej decyzji wynika, że stwierdzenie przez Komisję istnienia centralnej grupy przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu w różnych państwach członkowskich i należących co najmniej do jednej organizacji koordynującej, która obejmowała trzy podgrupy produktów, miało służyć udowodnieniu wystąpienia jednolitego i ciągłego naruszenia. Stwierdzenie to bynajmniej nie oznaczało, że przedsiębiorstwa nienależące do tej centralnej grupy przedsiębiorstw uczestniczyły w naruszeniu z sposób bardziej sporadyczny.

197 Po drugie, w świetle pkt 29 tiret trzecie wytycznych z 2006 r. skarżąca musiałaby udowodnić, że powstrzymywała się ona od stosowania postanowień tych porozumień – czego nie uczyniła. Przeciwnie, należy wskazać, że w załącznikach 2 i 5 do zaskarżonej decyzji Komisja przedstawiła dokumenty świadczące o regularnej obecności skarżącej na spotkaniach organizacji wyspecjalizowanej AGSI w Niemczech od 1996 r. i organizacji koordynującej ASI w Austrii od 2001 r. W odpowiedzi na pytanie zadane przez Sąd na rozprawie skarżąca potwierdziła, że nie zaprzecza, iż uczestniczyła w tych spotkaniach. Co więcej, jak zostało wskazane w pkt 102 powyżej, w odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skarżąca przyznała, że w ramach organizacji koordynującej ASI uczestniczyła w Austrii w wymianie informacji dotyczących cen. Z odpowiedzi skarżącej na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów wynika również, że uczestniczyła ona w rozmowach dotyczących cen w ramach organizacji wyspecjalizowanej AGSI. Charakter tych rozmów Komisja uznała za antykonkurencyjny, czego skarżąca nie podważa w rozpatrywanej niniejszym skardze.

198 Po trzecie, jeśli chodzi o argument dotyczący późnego przystąpienia skarżącej w Austrii do stwierdzonego naruszenia, należy wskazać, po pierwsze, że jak zostało przypomniane w pkt 194 powyżej, okoliczność ta nie mogłaby stanowić okoliczności łagodzącej, a po drugie, że skarżąca nie przedstawia żadnego argumentu, który wyjaśniałby, dlaczego takie późne przystąpienie w Austrii do stwierdzonego naruszenia miałoby świadczyć o jej biernej roli w tym kartelu.

199 Po czwarte, w niniejszym przypadku nie można wyciągać wniosków z ww. w pkt 192 wyroku w sprawach połączonych Areva i in. przeciwko Komisji. Chociaż bowiem wyrok ten potwierdza, że kwota grzywny nałożonej na przedsiębiorstwo, które pełniło w kartelu funkcję przywódcy, może zostać podwyższona, Sąd bynajmniej nie stwierdza w nim, że niebycie przywódcą kartelu powinno być uważane za okoliczność łagodzącą. Ponadto, jeśli chodzi o pkt 308 owego wyroku, na który bezpośrednio powołuje się skarżąca, wystarczy stwierdzić, że w odniesieniu do niniejszego przypadku nie można wyciągnąć żadnego wniosku z tego, iż w owym pkt 308 Sąd stwierdził, że Komisja niesłusznie zastosowała identyczną podwyżkę podstawowej kwoty grzywny w stosunku do szeregu przedsiębiorstw, chociaż wchodzące w rachubę okresy, w których owe przedsiębiorstwa odgrywały rolę przywódcy, były znacząco różne.

200 W świetle powyższych rozważań część drugą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do części dwunastej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia średniej wielkości skarżącej

201 Skarżąca twierdzi, iż Komisja, wbrew temu, co umożliwia jej pkt 1A wytycznych z 1998 r., nie uwzględniła okoliczności, że skarżąca była średnim przedsiębiorstwem, nieposiadającym obsługi prawnej i żadnego doświadczenia w zakresie prawa konkurencji.

202 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części dwunastej zarzutu pierwszego.

203 W tym względzie, po pierwsze, jak wynika z badania zarzutu szóstego w pkt 82–91 powyżej, w niniejszym przypadku nie mają zastosowania wytyczne z 1998 r. Zostało w każdym razie stwierdzone, że chociaż wspomniane wytyczne przewidywały w pkt 1A możliwość wzięcia przez Komisję pod uwagę faktu, że duże przedsiębiorstwa posiadają zazwyczaj wiedzę prawną i gospodarczą oraz infrastrukturę, która umożliwia im łatwiejsze zdanie sobie sprawy, że ich działanie stanowi naruszenie i mogą być świadome konsekwencji wynikających z prawa konkurencji, nie znaczy to bynajmniej, że Komisja była zobowiązana do uwzględnienia niewielkich rozmiarów niektórych przedsiębiorstw (wyrok Sądu z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie T-18/03 CD-Contact Data przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1021, pkt 115).

204 Po drugie, zgodnie z orzecznictwem, małe lub średnie przedsiębiorstwa nie są zwolnione z obowiązku przestrzegania reguł konkurencji (wyrok Sądu z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawach połączonych T-456/05 i T-457/05 Gütermann i Zwicky przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-1443, pkt 281).

205 W świetle powyższych rozważań część dwunastą zarzutu pierwszego należy oddalić jako bezzasadną.

– Co do części trzynastej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia współpracy skarżącej

206 Skarżąca podnosi, że Komisja pominęła okoliczność, iż skarżąca współpracowała w dochodzeniu i że dobrowolnie i w wyznaczonych terminach odpowiedziała na wszystkie żądania udzielenia informacji i na pytania.

207 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie części trzynastej zarzutu pierwszego.

208 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem współpraca w dochodzeniu, która nie wykracza poza to, co wynika z obowiązków ciążących na przedsiębiorstwach na podstawie art. 18 ust. 3 i 4 rozporządzenia nr 1/2003, nie uzasadnia obniżenia grzywny (wyrok Sądu z dnia 27 września 2012 r. w sprawie T-347/06 Nynäs Petroleum i Nynas Belgium przeciwko Komisji, pkt 62).

209 Tymczasem w niniejszym przypadku skarżąca poprzestała na wskazaniu, że odpowiedziała w wyznaczonych terminach na żądania udzielenia informacji skierowane do niej przez Komisję. Zachowanie takie, ponieważ wchodzi w zakres obowiązków, o których mowa w pkt 208 powyżej, nie może stanowić okoliczności łagodzącej.

210 W świetle powyższych rozważań część trzynastą zarzutu pierwszego należy oddalić jako pozbawioną podstaw.

211 W świetle stwierdzeń dokonanych w pkt 105, 109, 116, 136, 143, 155, 168, 173, 182, 191, 200, 205 i 210 powyżej należy uwzględnić zarzut pierwszy w odniesieniu do jego części trzeciej i oddalić go w pozostałym zakresie.

212 Konsekwencje wynikające ze stwierdzenia zasadności części trzeciej zarzutu pierwszego w odniesieniu do ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą zostaną zbadane przez Sąd w pkt 245 i następnych poniżej w wykonaniu przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania.

3. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 i zasady równego traktowania, które to naruszenie wynika z zastosowania granicy 10% przewidzianej w art. 23 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia

213 Skarżąca podnosi w istocie, że Komisja naruszyła art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, ponieważ interpretując granicę 10% przewidzianą w art. 23 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia jako poziom maksymalny kwoty nałożonej grzywny, stosowany w wyniku procesu ustalania kwoty grzywny, który może zostać przekroczony na różnych etapach tego ustalania, nie zaś jako najwyższy poziom w skali kar, jakie mogą zostać nałożone, określony na początku tego procesu, Komisja uniemożliwiła sobie dokonanie oceny naruszenia zarzucanego skarżącej. Ponadto zastosowanie takiego poziomu maksymalnego narusza zdaniem skarżącej zasadę równego traktowania.

214 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie zarzutu drugiego.

215 W tym względzie należy przede wszystkim wskazać, że wbrew twierdzeniom skarżącej art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 i art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 są w istocie identyczne.

216 Następnie wystarczy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem jedynie ostateczna kwota nałożonej grzywny nie może przekraczać granicy 10% przewidzianej w art. 23 ust. 2 akapit drugi rozporządzenia nr 1/2003 i że przepis ten nie zabrania Komisji przyjęcia, na różnych etapach obliczania kwota grzywny, kwoty pośredniej przekraczającej tę granicę, o ile ostateczna kwota grzywny nie przekracza jej (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 277, 278; wyrok Trybunału z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie C-308/04 P SGL Carbon przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-5977, pkt 82).

217 Tak więc jeśli po dokonaniu obliczeń okaże się, że ostateczna kwota grzywny powinna zostać zmniejszona o kwotę przekraczającą tę górną granicę, to fakt, że niektóre czynniki, takie jak waga i czas trwania naruszenia, nie mają rzeczywistego wpływu na kwotę nałożonej grzywny, jest tylko zwykłą konsekwencją zastosowania do tej ostatecznej kwoty owej górnej granicy (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 279).

218 Górna granica 10% służy bowiem uniknięciu nakładania grzywien, których przedsiębiorstwa przewidywalnie nie będą w stanie zapłacić ze względu na ich wielkość określoną na podstawie całkowitego obrotu, jakkolwiek w sposób przybliżony i niedoskonały (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 280).

219 Chodzi zatem o granicę mającą jednolicie zastosowanie do wszystkich przedsiębiorstw i uzależnioną od wielkości każdego z nich, która to granica służy uniknięciu nadmiernych i nieproporcjonalnych grzywien. Granica ta służy zatem celowi odrębnemu i niezależnemu w stosunku do celu, któremu służą kryteria wagi i czasu trwania naruszenia (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 281, 282).

220 Jedyną możliwą konsekwencją tej granicy jest to, że kwota grzywny obliczona na podstawie tych kryteriów zostaje obniżona do dozwolonej maksymalnej wysokości. W wyniku zastosowania tej granicy dane przedsiębiorstwo nie płaci całości grzywny, która zasadniczo byłaby należna po przeprowadzeniu oceny opartej na wspomnianych kryteriach (ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in., pkt 283).

221 Z przypomnianego powyżej orzecznictwa wynika, że wbrew twierdzeniom skarżącej nie można uznać, iż Komisja naruszyła art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003, interpretując art. 23 ust. 2 akapit drugi tego rozporządzenia jako poziom maksymalny kwoty nałożonej grzywny, stosowany w wyniku procesu ustalania kwoty grzywny, który może zostać przekroczony na różnych etapach tego ustalania, nie zaś jako najwyższy poziom w skali kar, jakie mogą zostać nałożone, określony na początku tego procesu.

222 Argumenty skarżącej nie mogą podważyć tego wniosku.

223 Po pierwsze, nawet gdyby należało uznać, że zastosowanie odsetka 10% jako granicy jest sprzeczne z polegającym na odstraszeniu celem, do którego zmierza rozporządzenie nr 1/2003, ponieważ kwota rzeczywiście nałożonej grzywny musi zostać obniżona w celu uwzględnienia tej granicy, to takie ograniczenie jest uzasadnione w szczególności obowiązkiem przestrzegania zasady proporcjonalności (zob. podobnie ww. w pkt 68 wyrok w sprawach połączonych Dansk Rørindustri i in. przeciwko Komisji, pkt 281). Co więcej, należy wskazać, że wykładnia proponowana przez skarżącą byłaby w jeszcze większym stopniu niezgodna z celem polegającym na odstraszeniu, ponieważ skarżąca proponuje, aby przy ustalaniu kwoty grzywny najpierw stosować granicę 10%, a następnie uwzględniać wagę i czas trwania naruszenia, co nieuchronnie prowadziłoby do nałożenia grzywny w kwocie niższej niż granica 10%. Wobec tego argument skarżącej dotyczący polegającego na odstraszeniu celu rozporządzenia nr 1/2003 nie może zostać uwzględniony.

224 Po drugie, chociaż sentencja zaskarżonej decyzji nie wskazuje wyraźnie, w jaki sposób czas trwania i waga stwierdzonego naruszenia zostały uwzględnione przy ustaleniu kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, należy przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem sentencja decyzji winna być rozpatrywana w świetle uzasadnienia, które stanowi dla niej wsparcie (wyrok Sądu z dnia 22 marca 2011 r. w sprawie T-419/03 Altstoff Recycling Austria przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-975, pkt 152). W niniejszym przypadku należy zaś wskazać, że Komisja uwzględniła wagę i czas trwania stwierdzonego naruszenia, odpowiednio, w motywach 1210–1220 i 1221–1223 zaskarżonej decyzji. Z tego wynika, że argument skarżącej dotyczący niewspomnienia w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji o wadze i czasie trwania stwierdzonego naruszenia należy oddalić jako bezzasadny.

225 Po trzecie, co się tyczy rzekomego naruszenia zasady równego traktowania, primo, jak wynika w szczególności z orzecznictwa przytoczonego w pkt 217 powyżej, fakt, że ze względu na zastosowanie granicy 10% przewidzianej w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 niektóre czynniki, takie jak waga i czas trwania naruszenia, nie mają rzeczywistego wpływu na kwotę grzywny nałożonej na danego uczestnika naruszenia, w odróżnieniu od innych uczestników, którzy nie skorzystali z obniżenia ze względu na tę granicę, jest tylko zwykłą konsekwencją zastosowania owej górnej granicy do ostatecznej kwoty grzywny. Secundo, Sąd stwierdził już, że sam fakt, iż grzywna ostatecznie

wymierzona skarżącej wynosi 10% jej obrotu, podczas gdy odsetek ten jest niższy w przypadku innych uczestników kartelu, nie może stanowić naruszenia zasady równego traktowania. Skutek ten jest bowiem nierozerwalnie związany z interpretacją granicy 10% jako po prostu maksymalnego dopuszczalnego poziomu, który jest stosowany po ewentualnym obniżeniu kwoty grzywny z powodu okoliczności łagodzących lub zasady proporcjonalności (wyrok Sądu z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawie T-211/08 Putters International przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3729, pkt 74). Argument ten należy zatem oddalić jako bezzasadny.

226 Po czwarte, co się tyczy argumentu skarżącej, jakoby sama Komisja nie była pewna zgodności wytycznych z 2006 r. z prawem, należy stwierdzić, że nie służy on wykazaniu naruszenia art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003. Argument ten należy zatem odrzucić jako bezskuteczny.

227 Z całości powyższych rozważań wynika, że zarzut drugi należy oddalić jako w części bezzasadny, a w części bezskuteczny.

4. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania ze względu na nieuwzględnienie przez Komisję wcześniejszej praktyki decyzyjnej

228 Skarżąca uważa, że Komisja naruszyła zasadę równego traktowania, ponieważ porównanie z jednej strony niniejszego przypadku i z drugiej strony decyzji Komisji z dnia 22 lipca 2009 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/39.396 – Odczynniki na bazie węglika wapnia i magnezu dla przemysłu stalowego i gazowego), z dnia 11 marca 2008 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.543 – Usługi w zakresie przeprowadzek międzynarodowych), z dnia 7 października 2009 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/C.39129 – Transformatory mocy) i z dnia 11 czerwca 2008 r. dotyczącej postępowania przewidzianego w art. 81 [WE] oraz art. 53 porozumienia EOG (sprawa COMP/38.695 – Chloran sodu) pokazuje, że różne sytuacje Komisja potraktowała tak samo. Zdaniem skarżącej, pomimo że waga stwierdzonego naruszenia bardzo różniła się od wagi naruszeń, których dotyczyły wymienione wcześniejsze decyzje, Komisja, aby określić kwoty podstawowe grzywien, ustaliła prawie identyczny odsetek wartości sprzedaży, zawarty w przedziale od 15 do 19%.

229 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie zarzutu czwartego.

230 W tym względzie należy również przypomnieć, że praktyka decyzyjna Komisji nie stanowi ram prawnych dla grzywien w dziedzinie konkurencji, ponieważ ramy te są określone w art. 23 ust. 2 i 3 rozporządzenia nr 1/2003, uzupełnionym przez wytyczne (zob. analogicznie wyrok Sądu z dnia 27 września 2006 r. w sprawie T-329/01 Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3255, pkt 108 i przytoczone tam orzecznictwo).

231 Ponadto ze względu na szeroki zakres uznania, jakim dysponuje Komisja przy ustalaniu kwot grzywien, sam fakt, że uznała ona w swojej wcześniejszej praktyce decyzyjnej, iż dane zachowanie uzasadnia nałożenie grzywny w pewnej wysokości, nie oznacza bynajmniej, że również w późniejszej decyzji jest ona zobowiązana dokonać takiej samej oceny (zob. podobnie ww. w pkt 230 wyrok w sprawie Archer Daniels Midland przeciwko Komisji, pkt 109, 110 i przytoczone tam orzecznictwo).

232 Tak więc w niniejszym przypadku należy uznać, że samo powołanie się przez skarżącą na decyzje, o których mowa w pkt 228 powyżej, jest bezskuteczne ze względu na to, że Komisja nie była obowiązana ocenić niniejszego przypadku w ten sam sposób.

233 Z powyższych uwag wynika, że zarzut czwarty należy oddalić jako bezskuteczny.

5. W przedmiocie zarzutu piątego, dotyczącego naruszenia zasady proporcjonalności w wyniku nieuwzględnienia przez Komisję ograniczonych możliwości gospodarczych skarżącej

234 Skarżąca wskazuje, że w 2009 r. jej jedyny zakład produkcyjny został w znacznej mierze zniszczony przez pożar, co uniemożliwiło na kilka miesięcy produkcję i w istotnym stopniu pogorszyło sytuację finansową skarżącej i jej wyniki. Skarżąca twierdzi również, że zwróciła się do Komisji z prośbą, aby ta przy ustalaniu kwoty grzywny uwzględniła jej ograniczone możliwości gospodarcze. Jednak w zaskarżonej decyzji Komisja nie wspomniała o tej prośbie ani nie zbadała argumentów skarżącej. Skarżąca uważa, że ze względu na te okoliczności powinno jej zostać przyznane obniżenie kwoty grzywny, nawet jeżeli obrót wzięty pod uwagę w celu ustalenia kwoty grzywny uwzględnia jej ograniczone możliwości gospodarcze.

235 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie zarzutu piątego.

236 Po pierwsze, na wstępie należy wskazać, że kwota grzywny nałożonej na skarżącą uwzględnia ewentualny spadek obrotu w 2009 r. mogący być wynikiem pożaru, który zniszczył jej jedyny zakład produkcyjny w 2009 r. Chociaż bowiem z motywu 1200 zaskarżonej decyzji wynika, że przy ustalaniu kwoty podstawowej grzywny została użyta wartość sprzedaży w roku obrotowym 2003, to w motywie 1262 rzeczonej decyzji wyjaśniono, że przewidziana w art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003 granica 10% została obliczona na podstawie obrotu z 2009 r., to znaczy z roku, w którym doszło do pożaru.

237 Po drugie, jeśli chodzi o zastrzeżenie dotyczące nieuwzględnienia możliwości gospodarczych skarżącej, należy stwierdzić, że w toku postępowania administracyjnego skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów mogących świadczyć o tym, iż stosownie do pkt 35 wytycznych z 2006 r. znajdowała się ona w sytuacji finansowej, w której nałożenie grzywny zagroziłoby nieodwracalnie jej rentowności.

238 W świetle powyższych rozważań zarzut piąty należy oddalić jako bezzasadny.

239 Z badania zarzutów pierwszego, drugiego, czwartego, piątego i szóstego, które zostały podniesione na poparcie żądania dotyczącego stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, wynika, że należy uwzględnić zarzut pierwszy w odniesieniu do jego części trzeciej i oddalić pozostałe części tego zarzutu, jak również zarzuty drugi, czwarty, piąty i szósty jako bezzasadne lub bezskuteczne.

240 Co się tyczy konsekwencji, jakie należy wyciągnąć w odniesieniu do żądania dotyczącego stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji, po pierwsze, należy wskazać, że jeżeli chodzi o art. 1 zaskarżonej decyzji, Komisja uznała w ust. 2 tego artykułu, iż skarżąca naruszyła art. 101 TFUE poprzez udział w naruszeniu na terytoriach Niemiec i Austrii. W tym względzie należy stwierdzić, że ponieważ w artykule tym Komisja nie powtórzyła błędów, które popełniła na etapie ustalania kwoty grzywny nałożonej na skarżącą w odniesieniu do zasięgu geograficznego naruszenia zarzucanego skarżącej, artykuł ów nie jest obarczony niezgodnością z prawem. Należy zatem oddalić żądanie stwierdzenia częściowej nieważności w zakresie, w jakim dotyczy ono art. 1 ust. 2 zaskarżonej decyzji.

241 Po drugie, jeżeli chodzi o art. 2 zaskarżonej decyzji, primo, przy uwzględnieniu stwierdzenia zawartego w punkcie poprzedzającym, z którego wynika, że skarżąca naruszyła postanowienia art. 101 TFUE, Komisja, na podstawie postanowień art. 23 ust. 2 rozporządzenia nr 1/2003, o którym mowa w motywie 1182 zaskarżonej decyzji, słusznie postanowiła w art. 2 ust. 6 tej decyzji nałożyć na skarżącą grzywnę. Należy zatem oddalić żądanie stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim dotyczy ono art. 2 ust. 6 tejże.

242 Secundo, jako że art. 2 ust. 6 zaskarżonej decyzji ustala kwotę grzywny nałożonej na skarżącą, to zważywszy, że w ramach żądania drugiego skarżąca tytułem ewentualnym wnosi o obniżenie kwoty nałożonej na nią grzywny, w ramach rozpatrywania tego żądania Sąd wyciągnie konsekwencje ze stwierdzonych w pkt 167 powyżej błędów w ocenie dotyczących określenia owej kwoty.

243 Z uwag zawartych w pkt 240–242 powyżej wynika, że żądanie dotyczące stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji należy oddalić w całości.

C – W przedmiocie wniesionego tytułem ewentualnym żądania obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą

244 Zważywszy na żądanie drugie, w którym skarżąca tytułem ewentualnym wnosi do Sądu o obniżenie kwoty nałożonej na nią grzywny, do Sądu należy, w wykonaniu nieograniczonego prawa orzekania, zbadanie, po pierwsze, konsekwencji wynikających z popełnionego przez Komisję błędu odnośnie do ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, stwierdzonego w pkt 156–168 powyżej, a po drugie, pozostałych argumentów wysuniętych przez skarżącą, mających na celu obniżenie przez Sąd kwoty nałożonej na nią grzywny.

1. W przedmiocie konsekwencji wynikających z błędu popełnionego przez Komisję odnośnie do kwoty grzywny

245 Ze względu na wskazane w pkt 167 powyżej dwa popełnione przez Komisję błędy w ocenie Sąd postanawia, na podstawie nieograniczonego prawa orzekania przyznanego mu na mocy art. 261 TFUE i art. 31 rozporządzenia nr 1/2003, zastąpić, jeśli chodzi o ustalenie kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, ocenę Komisji własną oceną (zob. podobnie ww. w pkt 38 wyroki: w sprawie KME i in. przeciwko Komisji, pkt 103 i przytoczone tam orzecznictwo; w sprawie Romana Tabacchi przeciwko Komisji, pkt 265).

246 W tym względzie, chociaż wytyczne z 2006 r. nie przesądzają o ocenie grzywny przez sądy Unii stanowiące na podstawie nieograniczonego prawa orzekania (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 27 lipca 2005 r. w sprawach połączonych od T-49/02 do T-51/02 Brasserie nationale i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3033, pkt 169), Sąd uznaje, że właściwe będzie wzorowanie się na nich przy ponownym ustaleniu kwoty grzywny, w szczególności ze względu na to, że umożliwiają one wzięcie pod uwagę wszystkich istotnych elementów danej sprawy i nałożenie proporcjonalnych grzywien na wszystkie przedsiębiorstwa, które uczestniczyły w stwierdzonym naruszeniu.

247 W niniejszym przypadku, po pierwsze, jak wynika z badania części trzeciej zarzutu pierwszego w pkt 156–168 powyżej, oba popełnione przez Komisję błędy w ocenie polegają na tym, że w celu obliczenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą Komisja ustaliła współczynniki „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej" w wysokości 15%, w oparciu wyłącznie o istotne cechy stwierdzonego naruszenia, a mianowicie w szczególności o jego zasięg geograficzny obejmujący terytorium sześciu państw członkowskich. Skarżąca nie przedstawiła natomiast dowodu, że Komisja popełniła błędy przy stosowaniu pozostałych czynników służących ustaleniu tej grzywny. Zatem co się tyczy konsekwencji wynikających z błędów popełnionych przez Komisję odnośnie do ustalenia kwoty grzywny, do Sądu należy zastąpienie własną oceną oceny Komisji, jedynie jeśli chodzi o ustalenie współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej".

248 Po drugie, Sąd uważa, że Komisja słusznie uznała, iż – jak wynika z art. 1 ust. 2 i z motywów 872 i 873 zaskarżonej decyzji – w okresie od dnia 6 marca 1998 r. do dnia 9 listopada 2004 r. skarżąca uczestniczyła w jednolitym i ciągłym naruszeniu polegającym na tajnym kartelu służącym koordynacji przyszłych podwyżek cen trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej na terytoriach Niemiec i Austrii.

249 Ponadto ze względu nie tylko na swój charakter, ale również na swój zasięg geograficzny, obejmujący terytorium dwóch państw członkowskich, i swój długi, mianowicie prawie siedmioletni, czas trwania, naruszenie takie jak to, którego dotyczy niniejsza sprawa, należy do najbardziej poważnych. Zważywszy zaś, że zgodnie z pkt 23 wytycznych z 2006 r. wspomniane ograniczenia uzasadniają przyjęcie części wartości sprzedaży znajdującej się w górnym przedziale skali od 0 do 30%, Sąd uważa, iż część

wartości sprzedaży przyjęta w niniejszym przypadku, to znaczy 15%, stanowi wartość minimalną za względu na charakter naruszenia, którego dotyczy (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 16 czerwca 2011 r. w sprawach połączonych T-204/08 i T-212/08 Team Relocations przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. II-3569, pkt 94, 100, 118).

250 Zatem przy uwzględnieniu wytycznych z 2006 r. i oceny przedstawionej w punkcie poprzedzającym Sąd, w celu ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, uznaje za właściwe, aby przy obliczaniu kwoty podstawowej grzywny nałożonej na skarżącą ustalić, po pierwsze, współczynnik „wagi naruszenia", a po drugie, współczynnik „kwoty dodatkowej" jako 15% wartości sprzedaży jej produktów, których dotyczyło naruszenie, na terytoriach Niemiec i Austrii.

251 W świetle uwag przedstawionych w pkt 245–250 powyżej Sąd ustala kwotę całkowitą grzywny nakładanej na skarżącą, jeśli chodzi o jednolite i ciągłe naruszenie, w którym uczestniczyła ona w Niemczech i w Austrii, w wysokości 12 517 671 EUR.

2. W przedmiocie dodatkowych argumentów podniesionych przez skarżącą na poparcie żądania dotyczącego zmiany kwoty grzywny, która została na nią nałożona

252 W tym względzie należy przypomnieć, że w wykonaniu swojego nieograniczonego prawa orzekania Sąd powinien dokonać własnej oceny, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności danej sprawy. Przede wszystkim ocena ta powinna zostać dokonana z poszanowaniem ogólnych zasad prawa Unii, takich jak zasada proporcjonalności (zob. podobnie ww. w pkt 38 wyrok w sprawie Romana Tabacchi przeciwko Komisji, pkt 179, 280) lub zasada równego traktowania (wyrok Trybunału z dnia 24 września 2009 r. w sprawach połączonych C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P i C-137/07 P Erste Group Bank i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. s. I-8681, pkt 187).

253 Następnie, z orzecznictwa wynika, że wykonywanie nieograniczonego prawa orzekania nie jest równoznaczne z kontrolą z urzędu oraz że, z wyjątkiem zarzutów o charakterze bezwzględnym, które sądy Unii mają obowiązek rozpatrzyć z urzędu, takich jak brak uzasadnienia zaskarżonej decyzji, do strony skarżącej należy podniesienie zarzutów wobec tej decyzji i przedstawienie wspierających je dowodów (zob. podobnie ww. w pkt 38 wyrok w sprawie Chalkor przeciwko Komisji, pkt 64).

254 W niniejszym przypadku w pierwszej kolejności należy stwierdzić, że jak zostało wskazane w pkt 49 powyżej, zarzut trzeci został podniesiony przez skarżącą na poparcie żądania drugiego skargi, dotyczącego zmiany kwoty grzywny.

255 W uzasadnieniu zarzutu trzeciego skarżąca zarzuca Komisji ustalenie kwoty podstawowej grzywny z zastosowaniem wyłącznie współczynników „wagi naruszenia" i „kwoty dodatkowej", bez uwzględniania sześciu wymienionych dalej okoliczności charakteryzujących udział skarżącej w naruszeniu. Z tego tytułu skarżąca podnosi, że po pierwsze, uczestniczyła w rzeczonym naruszeniu tylko w dwóch państwach członkowskich, po drugie, zarzuty wobec niej dotyczyły wyłącznie jednej z trzech podgrup produktów, o których mowa w pkt 3 powyżej, po trzecie, podgrupa ta była przedmiotem porozumień mniej intensywnych niż podgrupa kabin prysznicowych, po czwarte, uczestnictwo skarżącej nie miało zasięgu międzynarodowego, po piąte, nie należała ona ani do inicjatorów, ani do centralnej grupy przedsiębiorstw, ani do przedsiębiorstw, które prowadziły dwustronne uzgodnienia przed utworzeniem kartelu w ramach spotkań organizacji, oraz po szóste, uczestniczyła ona w spotkaniach tylko trzech organizacji.

256 Komisja nie zgadza się z argumentami przedstawionymi przez skarżącą na poparcie zarzutu trzeciego.

257 W tym względzie, po pierwsze, Sąd stwierdził, że sześć okoliczności podniesionych przez skarżącą w celu scharakteryzowania jej udziału w naruszeniu stanowi powtórzenie, przynajmniej co do istoty, niektórych argumentów przedstawionych już w ramach zarzutu pierwszego, podniesionych również na

poparcie żądania pierwszego skargi. Tymczasem z dokonanej przez Sąd analizy tego zarzutu wynika, że z wyjątkiem argumentu dotyczącego błędu w ocenie popełnionego przez Komisję odnośnie do zasięgu geograficznego naruszenia, w którym uczestniczyła skarżąca (część trzecia zarzutu pierwszego), argumenty te należy oddalić jako bezzasadne lub bezskuteczne.

258 Po drugie, Sąd stwierdził, że część trzecia zarzutu pierwszego jest powtórzona przez skarżącą jako okoliczność pierwsza podniesiona w ramach zarzutu trzeciego. Tymczasem okoliczność ta, dotycząca ograniczonego do Niemiec i Austrii zasięgu geograficznego udziału skarżącej w zarzucanym jej naruszeniu, została już zbadana przez Sąd w pkt 247–251 powyżej w ramach nieograniczonego prawa orzekania, w celu ewentualnej zmiany kwoty grzywny.

259 Tym samym zarzut trzeci należy oddalić.

260 W drugiej kolejności, po pierwsze, Sąd uznaje, na mocy przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, że żaden z argumentów, na które jakimkolwiek tytułem powołuje się skarżąca w niniejszej sprawie, ani żadna bezwzględna przyczyna odwoławcza nie uzasadniają skorzystania przez Sąd z tego prawa w celu obniżenia w sposób właściwy kwoty grzywny nałożonej na skarżącą, która to grzywna została ustalona w pkt 251 powyżej. Po drugie, Sąd uznaje, że zważywszy na wszystkie podniesione przed nim argumenty, grzywna w wysokości 12 517 671 EUR stanowi, ze względu na czas trwania i wagę naruszenia, w którym uczestniczyła skarżąca, odpowiednią sankcję umożliwiającą proporcjonalne i odstraszające zwalczanie antykonkurencyjnego zachowania skarżącej.

261 Z całości powyższych rozważań wynika, że jeśli chodzi o podniesione tytułem ewentualnym żądanie obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą w art. 2 ust. 6 zaskarżonej decyzji, to ponieważ kwota ta jest taka sama jak kwota ustalona przez Sąd w pkt 251 powyżej w ramach przysługującego mu nieograniczonego prawa orzekania, żądanie to należy oddalić.

262 W świetle ustaleń poczynionych w pkt 243 i 261 powyżej skarga zostaje oddalona w całości.

W przedmiocie kosztów

263 Zgodnie z art. 87 § 2 regulaminu postępowania kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, należy obciążyć ją kosztami zgodnie z żądaniem Komisji.

264 Co się tyczy kosztów poniesionych przez Radę, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 87 § 4 akapit pierwszy regulaminu postępowania instytucje, które przystąpiły do sprawy w charakterze interwenienta, pokrywają własne koszty. Zatem Rada jako interwenient pokrywa własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (czwarta izba)

orzeka, co następuje:

1) Skarga zostaje oddalona.

2) Aloys F. Dornbracht GmbH & Co. KG pokrywa własne koszty oraz zostaje obciążona kosztami poniesionymi przez Komisję Europejską.

3) Rada Unii Europejskiej pokrywa własne koszty.

Pelikánová Jürimäe van der Woude

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 16 września 2013 r.

Podpisy

Spis treści

Okoliczności powstania sporu 2

Przebieg postępowania i żądania stron 5

Co do prawa 6

I – W przedmiocie dopuszczalności 6

II – Co do istoty 8

A – W przedmiocie zarzutów niezgodności z prawem 9

1. W przedmiocie zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 9

2. W przedmiocie zarzutu dotyczącego niezgodności z prawem wytycznych z 2006 r. 10

B – W przedmiocie przedstawionego tytułem głównym żądania stwierdzenia częściowej nieważności zaskarżonej decyzji 12

1. W przedmiocie zarzutu szóstego, dotyczącego naruszenia zasady niedziałania prawa wstecz 12

2. W przedmiocie zarzutu pierwszego, dotyczącego błędów w ocenie popełnionych przez Komisję w związku ze stwierdzeniem naruszenia zarzucanego skarżącej i z ustaleniem wysokości nałożonej na nią grzywny 14

a) W przedmiocie błędów w ocenie odnośnie do stwierdzenia naruszenia zarzucanego skarżącej 14

Co do części szóstej, siódmej i ósmej zarzutu pierwszego, dotyczących błędu w ocenie odnośnie do uczestnictwa skarżącej w Austrii w stwierdzonym naruszeniu 14

– Co do części siódmej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do zrównania przez skarżącą cen stosowanych w Austrii z cenami stosowanymi w Niemczech 14

– Co do części szóstej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do udziału skarżącej w wymianie informacji w Austrii 16

– Co do części ósmej zarzutu pierwszego, dotyczącej błędu w ocenie w odniesieniu do zakresu uczestnictwa skarżącej w naruszeniu 16

Co do części czwartej i jedenastej zarzutu pierwszego, dotyczących naruszenia art. 101 TFUE 17

– W przedmiocie części czwartej zarzutu pierwszego, zgodnie z którą koordynacja cen stanowiła odpowiedź na oczekiwania klientów 19

– Co do jedenastej części zarzutu pierwszego, dotyczącej korzyści dla konkurencji z przejrzystości rynku 20

b) W przedmiocie błędów w ocenie w odniesieniu do ustalenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą 21

Co do części pierwszej, trzeciej, piątej, dziewiątej i dziesiątej zarzutu pierwszego, dotyczących błędów w ocenie w odniesieniu do wagi naruszenia 22

– W przedmiocie części pierwszej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że skarżąca produkowała jedynie produkty należące do jednej z trzech podgrup produktów objętych stwierdzonym naruszeniem 22

– W przedmiocie części trzeciej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia faktu, że skarżąca wiedziała o stwierdzonym naruszeniu i uczestniczyła w nim jedynie w dwóch z sześciu objętych nim państw członkowskich 23

– Co do części piątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia mniejszej intensywności porozumień, jeśli chodzi o armaturę sanitarną 24

– Co do części dziewiątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że kartel nie mógł niekorzystnie oddziaływać na rynki niższego szczebla 25

– Co do części dziesiątej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia okoliczności, że kartel nie zaszkodził gospodarce 27

W przedmiocie części drugiej, dwunastej i trzynastej zarzutu pierwszego, dotyczących błędów w ocenie co się tyczy okoliczności łagodzących odnoszących się do skarżącej .. 28

– Co do części drugiej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia roli skarżącej polegającej na pójściu w ślad za liderem 28

– Co do części dwunastej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia średniej wielkości skarżącej 29

– Co do części trzynastej zarzutu pierwszego, dotyczącej nieuwzględnienia współpracy skarżącej 29

3. W przedmiocie zarzutu drugiego, dotyczącego naruszenia art. 23 ust. 3 rozporządzenia nr 1/2003 i zasady równego traktowania, które to naruszenie wynika z zastosowania granicy 10% przewidzianej w art. 23 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia 30

4. W przedmiocie zarzutu czwartego, dotyczącego naruszenia zasady równego traktowania ze względu na nieuwzględnienie przez Komisję wcześniejszej praktyki decyzyjnej 32

5. W przedmiocie zarzutu piątego, dotyczącego naruszenia zasady proporcjonalności w wyniku nieuwzględnienia przez Komisję ograniczonych możliwości gospodarczych skarżącej 33

C – W przedmiocie wniesionego tytułem ewentualnym żądania obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą 34

1. W przedmiocie konsekwencji wynikających z błędu popełnionego przez Komisję odnośnie do kwoty grzywny 34

2. W przedmiocie dodatkowych argumentów podniesionych przez skarżącą na poparcie żądania dotyczącego zmiany kwoty grzywny, która została na nią nałożona 35

W przedmiocie kosztów 36